

Buddinge bys historie

Buddinge før udskiftningen

Buddinge kan ligesom Bagsværd og Gladsaxe byer spores tilbage til middelalderen i de skriftlige kilder, men bortset fra navnet gives der ikke mange oplysninger om selve byen. Først i forbindelse med udskiftningen kan man danne sig et indtryk af byen.

Før udskiftningen var gårdene som i alle andre landsbyer placeret i en klump midt i byen, i et fællesskab som de små gårde i Buddinge fandt trygt og destore gårde oplevede som en hæmsko. Oldermænden stod i spidsen for bylavet, der i enighed traf beslutninger om, hvornår der skulle sås og høstes. Det betød, at destørre gårde mente, at der ofte blev høstet på tidspunkter, der ikke gav det optimale høstudbytte.

Indbyggerne i Buddinge by hørte til Gladsaxe kirke indtil 1968, hvor Buddinge kirke blev indviet. Afstanden til Gladsaxe var overkommelig, og præsten har givet kendt sine sognebørn i Buddinge næsten lige så godt som dem, der boede i Gladsaxe. Præstens kendskab til de enkelte gård- og husmænds sociale og

økonomiske forhold var af stor betydning i forbindelse med tildeling af fattighjælp. Netop i Buddinge by, hvor forskellen på rig og fattig var meget markant allerede inden udskiftningen, har det været afgørende for de små gårdmænds og husmændenes eksistens, at de tilfælde af f.eks. sygdom og alderdom kunne få fattighjælp. Præsten var den eneste lokale administrator indtil oprettelsen af kommunen i 1842. Han stod i spidsen for bestyrelsen af fattigvæsenet og havde et afgørende ord at skulle have sagt i forbindelse med tildeling af fattighjælp. Da Den frie Fattigkasse blev oprettet i 1856, spillede præsten igen den afgørende rolle ved tildeling af midler til de fattige, der uden egen skyld var kommet i nød.

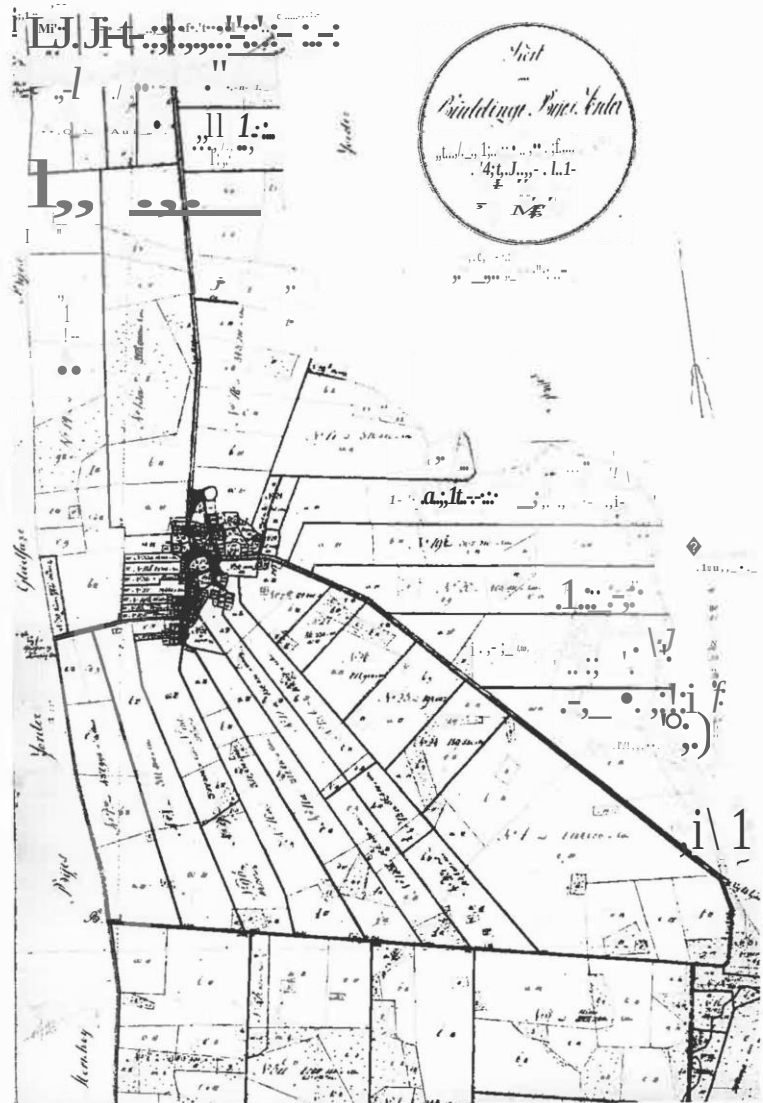
Før udskiftningen var der ikke almindelig skolepligt. Den blev først indført i 1814. Alligevel fik Buddinge allerede omkring 1760 sin første skole. Den blev kaldt "Skolehytten" og var i funktion helt indtil 1902. Skolehytten var udstyrs-mæssigt Gladsaxe kom-

munes absolut dårligste skole. Der var en forstue, der på den ene side havde en dør ind til skolestuen og på den anden side en dør ind til lærerens diminutive lejlighed.

Udskiftningen

Udskiftningstanken fik i mange landsbyer i rytterdistriktet tilslutning fra samtlige bønder, uanset om de udskiftede byerne hurtigt eller sent. I Buddinge var der imidlertid tale om en treven tilslutning, ja så treven, at ekstraordinære midler måtte tages i anvendelse for at få udskiftningen gennemført. Allerede i 1770 anmodede 9 bønder om at komme ud af fællesskabet, p.g.a. "den Uenighed, Strid og Kiese (!), som det Fællesskab, vi er i, fører med sig ...". Byens gårde var meget forskellige i størrelse. Det var de største lodsejere, der tog initiativ til udskiftningen. Landvæsenkommissionen kunne imidlertid efter det første møde indberette, at de 14 andre bønder i byen "satte sig imod af alle kræfter ...". Selv efter at byens jorder var blevet opmålt, var fronterne lige skarpe. Landvæsenkommissionen kunne i 1772

efter det næste møde berette, at modstanderne "ikke godvillig kunne bekvemme sig til Jordens Deling, saasom de ikke kunne indse, at såadant ville blive til nogen Fordel for dem". Dement, at der ville blive for lidt græsningsareal og det til trods for, at der procentvis ikke var nær så mange husmænd i Buddinge som f.eks. i Bagsværd. Selv efter at fællesskabet ved kgl. Resolution af 1. marts 1773 blev ophævet, anmodede 6 modstandere kongen om, at udskiftningen enten måtte standses eller, at de, hvis byen absolut skulle udskiftes, måtte få jorden delt således, at der fortsat kunne opretholdes en fælled. Det er tydeligt, at modstanderne frygtede, at det var umuligt at finde tilstrækkeligt med græsningsarealer, hvilket kan undre, når Buddinge gik helt ned til Utterslev mose. Samtidig tyder meget på, at de små gårdmænd i Buddinge ikke har ment, at de kunne klare udgifterne i forbindelse med udflytningen på trods af tilskuddet fra Rente-kammeret. De ernærede sig næsten på samme måde som husmændene og havde intet økonomisk overskud.

Buddinge gik i opløsning som landsby efter udskiftningen og udflytningen. I Matriklen 1844 kan man konstatere, at fire gårde blev liggende inde i byen, hvorimod 17 gårde flyttede ud på mar-

*Parkeringspladsen ved rådhuset og Buddinge Rundkørsel. Buddinge Torv domineredes i 1920 af dr. Schlanbuschs villa.
(Foto: Det kongelige Bibliotek)*

kerne, med andre ord: 2 gårde blev nedlagt og indlemmet i de andre efter udskiftningen. Buddinge dækkede et enormt areal fra Gammel-mosevej, langs Buddingevej ned til Buddinge by samt hele det område, der i dag kaldes Søborg, dvs. helt ned til Utterslev mose og ud mod grænserne til henholdsvis København og Gentofte - et område så stort, at det hverken har givet mening at bevare bylavet for alle Buddinge-gårdene eller været muligt for de små gårde, der ikke flyttede ud.

Buddinge som administrativt centrum

Indtil udskiftningen og udflytningen lå Buddinge ved en hovedfærdselsåre, Frederiksborgvej. I de landsbyer, der lå ved hovedvejene, lå enkro og således også i Buddinge. Buddinge kro lå indtil 1967 omtrent der, hvor politistationen ligger i dag, nemlig på Buddingevej nr. 265-269. Kroen og et gartneri måtte vige pladsen for politistationen. Kroen fik aldrig den bydannende rolle som f.eks. kroen i Bagsværd, fordi udskiftningen betød, at landsbyen kun bestod af nogle få gårde og huse. Til gengæld benyttede såvel bønderne som husmændene gennemfartsvejen til at afsætte deres varer i København.

Da Buddinge landsby blev reduceret til en lille samling huse ved udskiftningen, skete der ingen byudvikling i Buddinge før de udflyttede gårde begyndte at blive udstykket. Til gengæld blev den gamle landsby langsomt centrum for kommunens administration. Fra 1841 havde man afholdt sognerådsmøderne i Gladsaxe præstegård, men senere brugte man også Bagsværd kro. I 1887 fik man tilbudt et nyt sted til møder, idet foreningen "Sport" på Buddingevej 343, nuværende Tinghøjvej 51 ved hjørnet af Telefonvej, tilbød sognerådet lokaler. Derefter blev næsten alle møder holdt i "Sporten", som huset kaldtes i folkemunde.

Efter endiferiepidemi ved århundredeskiftet blev den gamle skole i Buddinge lukket. Sundhedskommissionen mente ganske enkelt, at hele epidemien skyldtes de uhygiejniske forhold for skolens ca. 70 elever. Det gamle skolehus blev solgt på auktion til mælkekusk Carl Hansen og nedbrændte få år efter. I 1902 blev der opført en ny skole, men allerede i 1908 indskrænkede man undervisningen på Buddinge skole, så der kun blev småbørnsskole på stedet. Dermed blev der frigjort plads i bygningen til administrationskontor. I årene 1919 til 1937 fungerede hele den gamle skole som rådhus.

Det nye rådhus stod færdigt i 1937 og blev udvidet både i 1953 og i 1985/86, hvor bl.a. den runde byrådsal blev opført. Teknisk forvaltningen havde til huse i den gamle skole fra 1937 og indtil 1986. I 1995 blev skolen revet ned til fordel for parkeringspladser og grønne områder ved det nye rådhus' 3. etape.

Først efter at det nye rådhus blev bygget i 1937 begyndte Buddinge at etablere sig som en egentlig bydel, hvis centrum blev den store rundkørsel, der blev anlagt i 1953. I begyndelsen af 1960'erne blev Buddinge Centret anlagt og Gladsaxe Teater blev opført. Den gamle landsby udviklede sig i retning af et centrum for administration, kultur og handel. Først i 1969 blev Buddinge et selvstændigt sogn og i 1979-80 blev den nye Buddinge skole opført.

Villabyen Søborg

I Buddinge (incl. Søborg) var indbyggertallet ifølge folketællingen i 1901 på 697 personer. Med Slangerupbanens indvielse i 1906 ændrede Buddinge gradvist karakter. Buddinge var stadig en klynge huse og et par mindre gårde præget af store, udstykkede gårde i dens nærmeste opland.

Der gik "sport" i sognerådsmøderne. Sporten på Thinghøjvej 51.

Sognerådsformanden står i spidsen for ekspropriation af jord til fordel for Slangstrupbanen. (Foto Jernbanemuseet)

Buddinge station gjorde det mere attraktivt at bygge i området, selvom stationen lå perifert i forhold til bykernen. I 1906 var befolkningstallet steget til 1552. Størstedelen af tilflytterne kom fra København.

Befolkningsekspllosionen skyldtes dels hovedstadens vækst og dels, at det i Buddinge ved århundredets begyndelse var muligt for folk med jævne indtægter at erhverve byggegrunde for forholdsvis beskedne beløb. Disse byggegrunde blev udstykket af de udflyttede gårde.

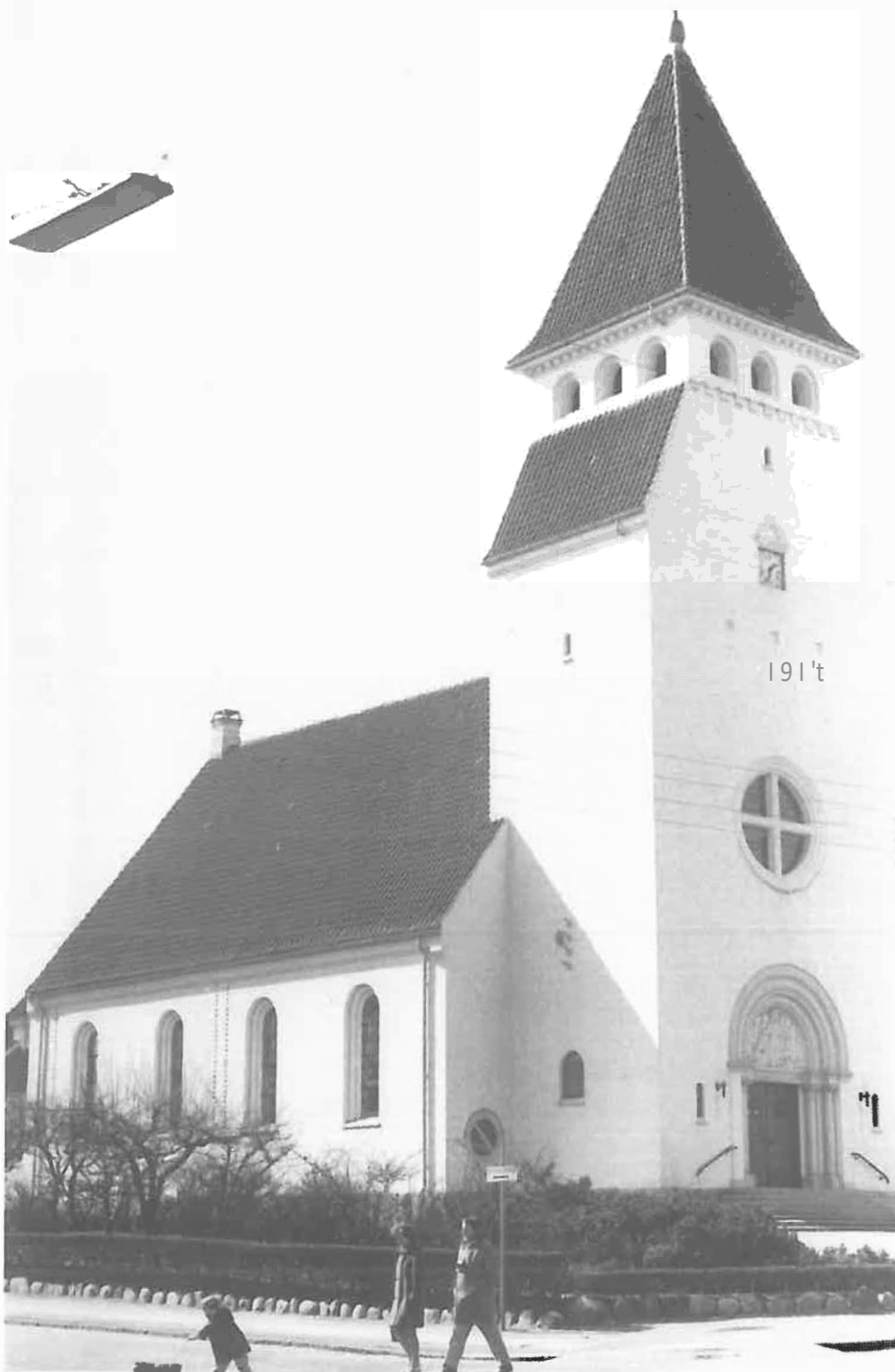
Startskuddet til den bydel vi i dag kender som Søborg begyndte med udstykningen af Søborggård, der lå ved den nuværende Runebergs Alle. Her opstod "Villabyen Søborg" ved Gladsaxevej/Marienborg Alle/ Aakjærs Alle/Søborghus Alle.

Man tror det ikke i dag; men omkring 1920 kostede en grund i Søborg 65 øre pr. kvadratalen.

Da grundsalget begyndte i 1901 så mange på foretagendet med skepsis, fordi Søborg lå så langt ude. Der savnedes de mest elementære fornødenheder såsom kloakering, vejbelysning, renovation, skoler, butikker, trafikforbindelser m.m. Man kaldte stedet "Pengeløse Overdrev", men de nye tilflyttere havde den rette pionerånd. Mange startede med et lysthus og en køkkenhave, som blev besøgt om søndagen. Senere begyndte de at bygge noget større - ofte huse med førstesal, som blev lejet ud i starten og med småværksteder og butikker i tilbygninger. Hvad der begyndte som en kolonihaveudstyknings endte med et villakvarter med murermeisterhuse og bungalower.

Udflytterklondyke.

Søbørg kirke i daglig tale kaldet "Nissehuen".

munens medlemmer af folkekirken, vandre til Gladsaxe kirke, hvis de ville i kirke som søndagen. På grund af det stigende folketal i Søbørg blev der ansat en hjælpepræst, pastor Leth, der specielt skulle tage sig af sognebørnene i Søbørg. Fra 1910 holdt pastor Leth derfor gudstjenester i et lokale på Søbørg skole.

Kirkegrunden havde man haft siden 1905, men først da staten trådte til med økonomisk hjælp fra 1911-1913, kom der gang i kirkebyggeriet. Grundstenen blev lagt i 1913 og i julen 1914 kunne kirken indvies.

Søbørg dækker et ret stort område. Med centrum i Søbørgs hjerte, breder det sig helt ud til kommunegrænsen mod København og Gentofte og den anden vej ned mod Mørkhøj.

Selvom de nye beboere kunne skaffe sig kartofler, grøntsager og frugt fra egne haver, måtte de naturligvis købe alt andet til husholdningen langvejs fra - normalt i København. Søbørgs første købmand åbnede i 1904.

Buddinge kro lå for langt fra det opvoksende Søbørg villakvarter til at blive samlingspunkt for Søbørg-borgerne. De søgte i stedet til Søbørgshus kro, der lå på hjørnet af Frederiksborgvej og Gladsaxevej - altså i Københavns Kommune. Kroen blev revet ned i 1939, men i det nye, røde etagebyggeri blev en ny Søbørgshus kro indrettet og først i 1984 lukkede kroen endeligt.

Mens de centrale gårde i Søbørg: Søbørggård, Høje Søbørg og Søbørgshøj blev udstykket allerede i begyndelsen af århundredet, så blev de øvrige gårde udstykket i begyndelsen af 1920'erne. Denne udvikling tog fart, da den første sporvognsforbindelse blev etableret mellem København og nuværende Søbørg Torv. Dette skete i 1924.

Faktisk voksede befolkningstallet så meget i de følgende ti år, at det kom på tale at indlemme hele Gladsaxe Kommune i Københavns Kommune. Planerne gik i vasken i 1939 primært fordi Københavns Kommune ikke var villig til at afsætte ret mange penge til investeringer i vejene eller forbedringer af transportforholdene.

Buddinges historie er historien om en landsby, der ved udskiftningen i 1773 blev reduceret til en samling huse. De få gårde, der forblev i den gamle landsby, ændredes til et administrativt og kulturelt centrum, mens de udflyttede gårde lagde grunden til det nuværende Søbørg - kommunens første forstadsbebyggelse.

Befolkningstallet mere end fordobledes på 5 år. Med så mange fastboende tilflyttere blev Buddinge skole for trang. I 1904 blev Søbørg private skole opført på Lauggårds Alle og i 1908 stod den nye, kommunale Søbørg skole færdig. Med navnet Søbørg skole fastslog man endelig navnet på den nyopvoksede bydel. "Søbørg" var en realitet. Den treetagers skolebygning, der i dag ligger ud mod Søbørg hovedgade blev bygget i 1926.

Søbørg skole blev ligesom Søbørg kirke ("Nissehuen") bygget på Søbørggårds jord. Jorden havde det konsortium, der udstykkede gården, solgt billigt til kommunen. Jordarealet til kirkebyggeriet var oven i købet en ren foræring.

Kirkegængerne fra Søbørg skulle, i lighed med resten af kom-

Sø borggård

Matrikel 1a Buddinge

SøborggårdMatrikel 1a

10/4-1780

Vognmand Peder Pedersen

3/9-1823

P. Pedersens enke

3/9-1823

Hans Petersen

3/9-1823

Andreas Christian Hansen

2/7-1828

H.W. Lange

23/6-1830

Joh. Jørgen Petersen

6/5-1840

Peder Beder

4/8-1841

Jacob Petersen

14/3-1855

Frederik Vilhelm Scheppte

7/6-1863

Forpagter Hans Peter Larsen

28/4-1869

F.M. Møller

24/11-1886

Brændevinsbrænder Sophus Larsen

7/7-1897

Proprietær Hans Pauli Ulrichsen

21/9-1898

Proprietær Nicolai G. Klamke

29/9-1920

Sagfører Georg Ussing

*Her lå Søborggård. I dag er her et lille anlæg, som på billedet er set fra Runebergs Alle 20 mod Wergelands Alle. Gå en tur i den gamle villaby, der i dag er et dejligt kvarter.
Foto: Lone Dam, 1999.*

Søborggård var en stor firelænget gård med to ekstra bygninger og en halvtagsbygning liggende bag gården. Den lå ved nuværende Runebergs Alle og den stod formentlig færdig omkring 1825, hvor omkring den ses brandforsikret for første gang. I 1836 får vi første detaljerede beskrivelse af gården og den sidste får vi i 1881.

Allerede i 1836 var hovedbygningen grundmuret og havde tegltag. Det var meget usædvanligt, da stråtag var det normale. Hovedbygningen indeholdt bl.a. fire værelser og to spisesaloner. I årene frem til 1881 blev gården forbedret mange gange. I 1881 fremstod hovedbygningen med følgende rum: 5 maledede og tapetserede værelser med gipslofter, kælder, gang, saltkammer, spisekammer, køkken, forstue, pigekammer, bryggers og borgestue. Desuden var der en muret veranda. På loftet var der indrettet to værelser foruden loftsrummet. I to af gårdens længer var der desuden kommet hakkelse- og tærskemaskiner.

Søborggård var den første gård i det område, vi i dag kalder Søborg, som blev udstykket. Det skete allerede i 1901 og dermed opstod "Villabyen Søborg" ved Gladsaxevej/Marienburg Alle/Aakjærs Alle/Søborghus Alle. Bydelen Søborg er muligvis opkaldt efter Søborghus kro, men denne havde sit navn fra Søborre vang, som området hed fra gammel tid.

Da grundsalget begyndte i 1901 så mange på foretagendet med skepsis, fordi Søborg lå så langt ude. Der savnedes de mest elementære fornødenheder såsom trafikforbindelser, kloakering, vejbelysning, renovation, skoler m.m. Man kaldte stedet "Pengeløse Overdrev", men de nye tilflyttere havde den rette pionerånd. Mange startede med et lysthus og en køkkenhave, som blev besøgt om søndagen. Efterhånden byggede tilflytterne så helårsboliger i stedet for - ofte i to etager.

Ved udstykningen i 1901 skænkede proprietær Klamke og det konsortium, der stod bag ham, en byggegrund til kirkebyggeri. Efter mange års indsamlinger kunne kirkebyggeriet påbegyndes i 1913 og Søborg kirke kunne indvies 2. juledag 1914.

I øvrigt blev Søborggårds gamle have hjemsted for kommunens første losseplads, hvor "vandhullet" blev fyldt op. Dette skete omkring 1920. Hvornår Søborggårds bygninger blev revet ned vides ikke.

Søborggård lå mellem nuv. Runebergs Alle 20 og Wergelands Alle. Gården ses første gang i 1780, hvor vognmand Peder Pedersen er ejer. Ejendommen ses brandforsikret første gang i 1825. Søborggård var den første gård, der blev udstykket i det område, vi i dag kalder Søborg. Det skete i 1901 og Villabyen Søborg opstod. Det var mennesker fra brakvartererne i København, der gerne ville på landet, de opførte et lysthus, anlagde en køkkenhave og besøgte så primært deres parcel om søndagen. Efterhånden som der kom ordentlige kloakforhold, byggede tilflytterne helårshuse, ofte i to etager, så flere familier kunne bo i samme hus. Ejerne lejede en etage ud, eller der blev bygget en lille tilbygning til huset, ud mod vejen, og en mindre virksomhed opstod. Går man end tur i området, ses flere steder de små udbygninger. Byarkivet har desværre ikke noget billede af Søborggård, kun dette billede, der viser et kig ned ad Wergelands Alle i 1913. Foto: Det kgl. Bibliotek, Kort- og Billedafdelingen.

Realregister:

bd. 1, folio 219; bd. 1, folio 380-381; bd. 36, folio 1

Brandtax:

prat. A, tax.nr. 52.22; 1431 (prat. 1800-1858); 2051.3 (prat. 1800-1858); prat. E folio 214; prat. G, folio 334-335; prat. G, folio 458-460; prat. J, folio 215; prat. L, folio 182-183

Lauggård Matrikel 2a

21/7-1777

Jørgen Jensen

2/3-1808

Jens Jørgensen (eller Jurgens)

5/4-1815

Anders Møller, Ole Møller, Godske Møller,
Niels Møller, Martin Meyer, Lars Morten-
sen

23/12-1818

Anders Møller

12/1-1825

Godske Hansen Møller

15/8-1838

Pastor emeritus Lang

Maglegård Matrikel 3a

18/12-1786

Købmand Mads Jørgensen Soelberg

8/1-1812

Generalkrigskommissær Rawert

12/1-1814

Major Peter Wasserfall

21/4-1818

A.E. Soelberg

24/6-1818

N.C. Harreschow

1829

Jens Andersen

?

Matrikel 2a og 3a sammenlagt

18/1-1837 + 15/8-1838

Johan Lauritz Holm

12/1-1842

Chr. V. Hatting

3/4-1844

Carl Johan Karik

21/1-1846

Frederik Emil Schubarth

12/6-1889

F.E. Schubarths enke

Frederikke f. Waisler

12/6-1889

Carl Frederik Schubarth

13/9-1899

Forpagter G. Kiær

16/6-1920

Interessentskabet Maglegård bestå-
ende af H. Lundbeck, E. Rosenbæk, Hj.
Thorsen, R. Lutz og C.C. Binger

Lauggård og Maglegård

Matrikel 2a (og 3a) Buddinge

*Magtegårds jorder blev udstykket i 1917 til det område, der fik navnet Søborg Magte vil-
laby. Selve gården blev indrettet til lejligheder, men på grund af misligholde/se blev den
revet ned i 1960.*

*Her lå Magtegård fra omkring 1770 til 1960. Fotografiet er taget fra Grønnemose Alle.
Foto: Lone Dam, 1999.*

Maglegård og Lauggård blev lagt sammen enten i 1838 eller 1842, men først d. 28/11-1853 blev der tinglyst en kongelig bevilling med tilladelse til sammenlægning af de to gårde. Der var ialt 150 tdr. land på området fra nuv. Utterslev Mose til Gladsaxevej/Mars Alle.

Maglegård lå på hjørnet af Maglegårds Alle og nuv. Grønnemose Alle. Lauggård lå på hjørnet af Maglegårds Alle og Gladsaxevej. Begge var udflyttergårde fra 1770'erne. Lauggård bestod i 1851 af en grundmuret stuebygning med stråtag. Der var to indgange, to køkkener, to stuer, to kamre og en mælkekælder i huset. Desuden hørte der oprindeligt to længer og en smedie til gården, men længerne brændte i 1846, så kun smedien lå tilbage sammen med stuehuset.

Fra 1901 til 1905 blev Lauggårdens jorder solgt fra til villa-bebyggelse og gartnerier (Venusvej/Uranienborg Alle/Lauggårds Alle/Mosevej). Det vides ikke, hvornår selve Lauggård blev revet ned, men sidste gang den ses brandforsikret var i 1851.

I 1894 forpagtede Gotholdt Kiær Maglegård/Lauggård og købte den i 1899. Proprietær Kiær var gift med Petrea Malling og sognerådsmedlem fra 1907 til 1921 og formand fra 1909 til 1913.

Maglegårds jorder blev udstykket og vejene anlagt samt udbudt til salg ved en annonce i Socialdemokraten d. 6/9-1917 til 41 øre pr. kvadratalen. Der var udsolgt i 1920 og Søborgmagle Villaby var en realitet.

Den gamle Maglegård, der formentlig alene kom til at fungere som beboelse efter sammenlægningen af de to gårde med tilhørende jorder, havde en hovedbygning, der var opført i grundmur med tegltag og rummede en lejlighed på 10 værelser. Der var desuden tre avlsbygninger. Meningen var, at haven på to tdr. land samt gården skulle blive liggende uændret efter udstykningen. Man havde tænkt sig hovedbygningen som forsamlingshus for beboerne. Haven blev udstykket i 1940'erne og en to-etagers boligblok med kvist opført. Selve gården blev udlejet, men ikke vedligeholdt. I 1960 blev den revet ned.

Her lå Lauggård på hjørnet af Gladsaxevej og Maglegårds Alle. Efter at gartnerier og fabrikker forsvandt, blev der bygget etageboliger og rækkehuse. Foto: Lone Dam, 1999.

Maglegård og Lauggård var udflyttergårde fra 1770'erne. De lå et stykke vej fra hinanden. Maglegård lå på hjørnet af Magtegårds Alle og nuv. Grønnemose Alle og Lauggård lå på hjørnet af Magtegårds Alle og Gladsaxevej. De blev ved kongelig bevilling officielt sammenlagt 28/11-1853, men de havde fungeret sammen siden 1840'erne. Fra 1901 til 1905 blev Lauggårds jorder solgt fra til villabebygge/se og gartnerier. Man ved ikke, hvornår selve gården blev revet ned, på dens plads opstod en filefabrik, som senere blev afløst af Søborg Møbelfabrik og Zwickis piano-fabrik.

Louis Zwicki Piano- og Flygelfabrik på Magtegårds Alle 49. Den hvide villa ligger på Gladsaxevej. Foto: Eugen Amding: 1958.

Realregister:

bd. 1, folio 221; bd. 35, folio 1

Brandtax:

2a: prot. A, tax.nr. 52.5; 3094(prot. 1800-1858); 2183(prot. 1800-1858); prat. E, folio 206

Brandtax:

3a: prat. A, tax.nr. 52.16; prat. E, folio 211; 2051-5 (prat. 1800-1858); 2614 (prat. 1800-1858); 2793 (prat. 1800-1858); prat. Q, folio 946; prat. 26, folio 536

Grønnemosegård

Matrikel 4a Buddinge

Grønnemosegård Matrikel 4a

?

Ole Olesen

5/8-1793

Lejekontrakt til Nilaus Sørensen
og Berneth Hansen

11/1-1802

Jens Jensen

1/4-1829

Christen Jensen

14/8-1878

Jens Christensen

3/5-1916

Christen Christensen

19/3-1919

Malermester N.A. Nielsen

25/10-1930

Tømrmester Hans Larsen

28/1-1944

H. Larsens enke Ane Kirstine f. Nielsen

Grønnemosegård 1925.

Som mange andre af kommunens gårde var også Grønnemosegård en slægtsgård. På billedet ses den sidste ejer fra slægten, Christen Christensen, med familie og tjenestefolk ca. 1916.

Grønnemosegård var en af de 11 gårde, der flyttede ud på Bud-dinge mark. Det var en bekostelig affære at genopføre en gård, og kronen gav derfor tilskud til de bønder, der skulle genopføre deres gårde på udmarken.

Hvordan Grønnemosegård så ud i 1770'erne, da den blev ud-skiftet, vides ikke, men i 1819 anmodede Jens Jensen om at få taxeret sin gård, da der var udført forbedringer på den, efter at han havde overtaget gården efter Nilaus Sørensen. I 1819 frem-stod gården firelænget med en stuebygning, der var 11fag lang og 4 fag dyb. Den var grundmuret til alle sider og havde stråtag. Denne gård var såvel i hele sin planløsning (fire længer) som indretning og udstyr forud for sin tid. Stuehuset indeholdt ud over forstuen 3 stuer og 1 kammer som alle havde bræddegulve. De var opvarmet med "to Bielæggerovne og en enkelt Vindovn". Desuden var der et køkken. Overalt var der engelske vinduer, fyldningsdøre med beslag og bræddeløfter. Alt træværket var oliemalet, hvilket taxationsmændene altid bemærkede, da det var af stor betydning for holdbarheden - der gik ikke så let råd og svamp i oliemalet træværk. Endvidere havde stuebygningen en grundmuret kælder med 2 rum.

Tæt ved gårdens stuehus lå en bygning med bryggers og bage-ovn samt to indmurede kobberkedler. Den søndre længe var indrettet til hugge-, tørve- og fårehus samt vognstue, lø og lade. Den vestre længe var sædelade og udstyret med gennemkørsel-sport samt skærelø, 2 stalde og 24 kreaturer m.m. Den nordre længe indeholdt endnu en lø, lade, tørvehus og gennemkørsels-port samt rullehus. Alt i alt engård, der bar præg af at have behov for god plads til en stor høst og mange kreaturer. For-uden de her nævnte bygninger havde gården allerede i 1819 separat svinehus, materialhus m.m. Inde på gårdspladsen lå en svineajle og en brønd.

I 1841 var svineajlen, brøndene og hegnet nedbrændt og trods landbrugets forbedrede afsætningsmuligheder, havde ejerne ikke mulighed for at genopbygge det nedbrændte.

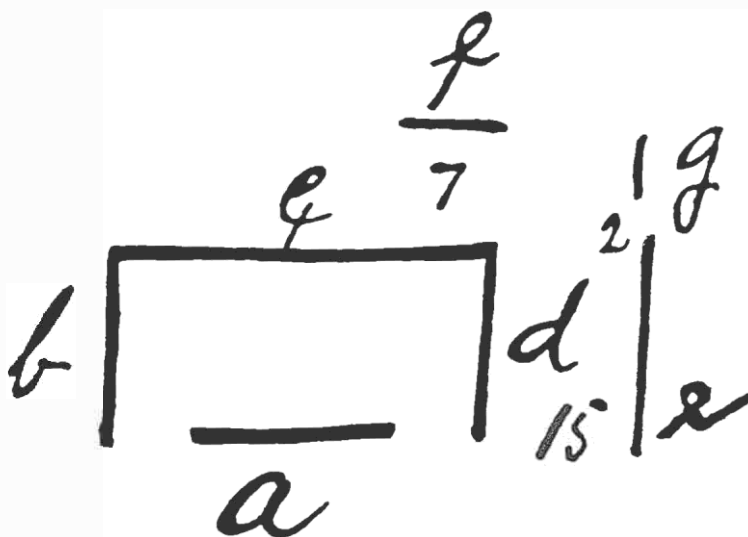
I 1854 blev stuehuset udvidet, idet det blev bygget sammen med det tidligere bryggers. Modens luner satte også sit præg på ind-retningen i form af pudsede vægge.

Gården nedbrændte i 1901 og blev genopført med et mindre stuehus, der var grundmuret med skifertag. Taget havde enkvist. Gården fik endvidere genopført lade, stald, vognport med karle-kammer, lade, vognport, brænde- og hegn.

Gårdens jorder blev udstykket i 1921. Det samlede areal før ud-stykning var 68 tdr. land. Udstykningen blev foretaget af "gård-slagteren" N.A. Nielsen, der levede af at opkøbe og udstykke gårde. Han forsøgte efterfølgende også at købe Lundegård og Hyldegård med udstykning for øje, men da Hyldegårds ejer ikke ønskede at sælge, blev der ikke noget ud af de handler.

En enkelt avlsbygning og hovedbygningen ses stadig bevaret og fungerer som familiebeboelse. Her ses hovedbygningen på Holmevej 57 på et fotografi fra 1992. Fotografiet er taget fra nøj-agtig samme vinkel som billedet fra 1925.

11919 var Grønnemosegård bygget og udstyret med alle teknik-kens vidundere - gården var som 100 år tidligere på forkant med udviklingen både med hensyn til planløsning og indretning. Den firelængede gård var en saga blot. Påtegningen ses stuehuset (bygning a) med veranda og en bred trappe op til hoveddøren. Der var 8 ovne, 2 komfurer, og stuehuset havde elektrisk lys og indlagt vand. I tilknytning til stuehuset var der opført retirader i 3 rum (bygning b). Bygning c var også indrettet til beboelse med samme komfort som stuehusets. Staldbygningen (bygning d), brænde- og hegn (bygning e) og vognporten (bygning f) var alle byg-get i bindingsværk, men med en moderne tagbelægning: Tag-pap. Skitsen er taget fra brandtaxationsprotokol bind U, folio 371.

Realregister:

bd. 1, folio 222; bd. 34, folio 50

Brandtaxationsprotokol 1800-58, tax. nr. 691; tax. nr. 2050-5; tax. nr. 3616. Almindelig Brandforsikring for landbygninger proto-kol U, fol. 371-376, protokol 31, fol. 180.

Lundegård Matrikel 5 a

16/2-1789

Peder Pedersen den ældre

9/5-1804

Peder Pedersen den yngre

17/4-1805

Løjtnant Nicolaij Friis

12/8-1807

Peder Jensen Gjersing

16/11-1808

Anders Andersen Kierkegaard

6/12-1820

Søren Tack

29/8-1821

Peder Thuesen

17/1-1827

Ane Sophie Severine Thuesen

26/6-1833

Niels Jacob Jørgen Svendsen

8/1-1845

Niels Clemmensen Maegaard

10/1-1854

Jacob Jensenius Stilling

29/2-1860

Johan Peter Wiinstedt

25/9-1861

Henrik Joachim Theodor Sievers

20/2-1867

Jens Andersen af Herlev

29/4-1874

Peter Jensen

17/7-1901

Skifteudskrift som adkomst for Peter Jensens arvinger:

1) arbejdsmand Anders Jensen

2) Ane Elisabeth Jensen

3) Karen Kirstine Jensen

4) landmand Niels Jensen

5) landmand Christian Jensen

6) mælkeforpagter Jens Jensen

7) gårdejer Andreas Jensen

17/7-1901

Mælkeforpagter Jens Jensen

10/6-1925

Forpagter Carl Peter Appelgreen

16/2-1939

Gladsaxe Kommune

Lundegård

Matrikel 5a Buddinge, (i de ældste skøder: matrikel 29 Buddinge)

11962 tog man fat på udgravningerne til Høje Gladsaxes fundamenter. Med Høje Gladsaxe fik man knap 2000 boliger, der var ejet af ialt fem forskellige boligselskaber. Byggeriet var godkendt af Gladsaxe kommune, Københavns kommune, Overfredningsnævnet og Boligministeriet. Lundegårds bygninger fik lov at blive liggende indtil 1966, hvor de blev revet ned til fordel for benzintanken, der ligger lige ved Høje Gladsaxe Centret. På billedet får man et vue gennem Lundegårds gårdsplads set i retning mod Marielyst skole.

Den første udflytter-Lundegård var ikke stor. Den var brandforsikret for 2820 rigsdaler, men da Anders Andersen Kierkegaard overtog gården, så rev han den gamle ned og byggede i stedet en firelænget gård, som han kaldte et lyststed. Stuehuset i det nye "lyststed" blev 2 etager højt og grundmuret. På 1. etage var der: 2 indgange m. separate forstuer, 5 forskellige værelser, 1 borgestue, 1 køkken, 1 fadeburog 1 spise- og mælkekammersamt nedgang fra køkkenet til en kælder. På 2. etage lå der 8 værelser. I hele huset var der fyldningsdøre, bjælkeætter og -gulve, høje træpaneler og malede vægge. På billedet ses et af interieurerne fra Lundegårds hovedbygning fotograferet omkring 1950. På det tidspunkt var lofterne overalt blevet pudsede og udstyret med stuk.

Lundegård var en udflyttergård fra Buddinge by. Den var opkaldt efter Sokkelunden, der gik nord for Søborg sø, op imod Buddinge, Mørkhøj og det nuværende Søborg. Mod øst gik Sokkelunden helt over til Emdruplunden.

Lundegårds første år som udflyttergård på marken var turbulente. Peder Pedersen d.æ. solgte allerede d. 9/5-1804 Lundegård til sin søn Peder Pedersen d.y. 11805 valgte Peder Pedersen d.y. at sælge gården, men hans fader og moder levede endnu, så salget skete med klausul om undertag til de aldrende mennesker. Salget gik i orden og løjtnant Nicolaj Friis blev d. 17/4-1805 den lykkelige ejer af gården. Nicolaj Friis fandt hurtigt ud af, at gård drift ikke var hans speciale og snart indgik han forpagtningskontrakt med Rasmus Smidt. Rasmus Smidt var nu forpligtet til at tage sig af de to gamle menneskers underhold og denne pligt blev oven i købet tinglyst d. 12/11-1806. Forpagtningskontrakten derimod blev ikke tinglyst, og det kom til at svide til Smidt, da løjtnant Friis blev begæret på tvangsauktion i 1807, fordi han skyldte en masse penge væk.

Ved tvangsauktionen kom ikke blot Smidt i klemme. Bogholder Hansens enke Dorthea blev om muligt hårdere ramt. Hun havde nemlig regnet med at købe gården af Friis. Faktisk havde hun allerede i 1805, få måneder efter at Friis havde overtaget gården, fået en købekontrakt på gården. D.v.s. at Dorthea Friis i praksis havde stået med det økonomiske ansvar for gården siden 1805, men da købekontrakten aldrig var blevet tinglyst, så kunne hun ikke gøre krav på gården, da den blev begæret på tvangsauktion. Ved tvangsauktionen var den nye ejer hr. Gjersing og dommerne heldigvis så flinke, at madam Hansen fik overskuddet af auktionen, da løjtnantens gæld var betalt. Derfor blev hun ikke helt ruineret, sådan som løjtnanten blev det. Peder Jensen Gjersing købte gården for en slik og solgte den året efter med stor fortjeneste videre til Anders Andersen Kierkegaard.

Anders Andersen Kierkegaard var en rig silke- og klædekræmmer, født i 1767. Han var fætter til Søren Kierkegaards far, så vores berømte filosof har faktisk leget på Lundegård i sin barndom. Anders Andersen Kierkegaard byggede bomuldsspinderiet Enigheden på en lod af Lundegårds jord (matrikel 5b, 63 og 70) i 1810 og så vidt det kan ses af skøderregisteret, så eksisterede spinderiet indtil et tidspunkt mellem år 1831 og 1839. På det tidspunkt var Anders Andersen Kierkegaard selv forlængst både ruineret og død. Han gik nemlig fallit ved statsbankerotten i 1813 og døde få år senere i 1816.

Da Anders Andersen Kierkegaard overtog gården, rev han den gamle gård ned og byggede i stedet en firelænget gård, som han kaldte et lyststed. Stuehuset i det nye "lyststed" blev to etager højt og grundmuret. Desuden var der en nordre bygning med 4 værelser, 4 kamre og køkken, en vestre længe, der blev brugt som stald og en søndre længe, der var indrettet til tærskelo. Der var også en materialbygning i baggården, dobbeltlokum og brønd. Hele herligheden blev i 1812 forsikret for 32.550 rigsdaler og kunne dermed betegnes som en af de største og smukkeste gårde i kommunen.

Lundegårds og Hyldegårds historier er til dels flettet sammen. De var begge unikke i den forstand, at de først meget sent gennemgik den helt store udstykning. Mellem udskiftningen og 1930 skete der ikke en eneste udstykning af Lundegårds jord. Hylde-

gård blev først udstykket i 1945. Det var Lundegårds, Hyldegårds og dele af Gyngemosegårds jorder, der i 1962 kom til at huse Høje Gladsaxe byggeriet.

I 1939 startede debatten om bebyggelse på lunde- og Hyldegårds jorder. I begyndelsen hældte man til, at der skulle bygges tæt, lavt byggeri på grundene, sådan som også mange øvrige byggerier i kommunen er opført. Men i 1948 blev mosen fredet og det betød, at man blev nødt til at bygge i højden, hvis man ville have plads til samme antal mennesker som først planlagt, nemlig: ca. 5000.

I 1962 tog man fat på udgravningerne til Høje Gladsaxes fundamenter. Med Høje Gladsaxe fik man knap 2000 boliger og Lundegårds bygninger fik lov at blive liggende indtil 1966, hvor de blev revet ned til fordel for benzintanken, der ligger lige ved Høje Gladsaxe Centret.

Nøjagtig samme vue anno 1999 mod Marielyst skole.

Lundegårds stuehus omkring 1950 set fra havesiden. Foruden stuehuset var også hele den nordre bygning indrettet til beboelse med 4 værelser, 4 kamre og køkken. Den vestre længe blev brugt som stald og den søndre længe som tærskelo. I 1812, hvor Lundegård stod færdig og blev brandforsikret var der også en materialbygning i baggården og et dobbeltlokum. På det tidspunkt var den en af de største og smukkeste gårde i kommunen.

Realregister:

bd. 1, folio 223; bd. 34, folio 76

Brandtax:

prat. A, tax.nr. 52.28; 2051.4 (prat. 1800-1858); prat. E, folio 217;

prat. J, folio 28; prat. 31, folio 282-283; prat. 34, folio 11

De fire ældste skøder i fuld tekst, kopieret på Landsarkivet for Sjælland

Artikel i Folkebladet for Gladsaxe d. 4/1-1962 s. 7-11

Gladsaxe Bogen 1

Dansk Biografisk Leksikon.

Hyldegård

Matrikel 6a Buddinge

Hyldegård Matrikel 6 a

?

Anders Christensen

16/3-1795

Lars Andersen

24/4-1842

Peder Jensen

2/7-1879

P. Jensens enke Karen Larsdatter

2/6-1880

Peder Pedersen

26/7-1916

P. Pedersens enke

Caroline Jensine f. Henriksen

26/7-1916

Hestehandler N.P. Hansen

10/1-1917

Proprietær L.A. Steensen-Leth

15/7-1930

Københavns Kommune

Interiørbillede fra Hyldegård fra slutningen af 1800-tal/et.

Hyldegård blev efter udskiftningen i 1774 flyttet ud på marken. Den lå oprindeligt, hvor de fjerneste af Høje Gladsaxes lavhuse nu ligger. Efter en brand i 1898 blev Hyldegård flyttet op til Gladsaxe vej nær svinget. Gården var i samme slægts eje fra 1842 til 1916. Efter den tid blev den solgt nogle gange, indtil Københavns kommune købte den i 1930. Landbruget fortsatte med en forpagter indtil Høje Gladsaxe byggeriet gik i gang. På Hyldegårdens jorder blev det ene højhus samt lavhusene bygget i årene 1964-66. Foto: Børge Steiner.

Hyldegård blev, ligesom Lundegård, efter udskiftningen i 1774, flyttet ud på marken til et sted, der svarer til der, hvor de fjerneste af Høje Gladsaxes lavhuse nu ligger. Lundegård kom til at ligge ved "Lillelundes ås" og Hyldegård ved "Hylde ås". Efter en brand i 1898 blev Hyldegård flyttet op til Gladsaxevej nær svinget.

Gården var firelænget og havde et tilliggende på 68½ tdr. land, der bemærkelsesværdigt nok skulle få lov at gå udstykket fra ejer til ejer helt indtil 1945. Den første Hyldegård havde et delvist grundmuret stuehus, der indeholdt: forstue, to stuer, kammer, køkken, bryggers og mælkekælder. I årenes løb blev gården forbedret adskillige gange og der stod da også i brandtaxationerne, at den var forsvarligt sikret mod brand, men det hjalp ikke, da ilden først hærgede.

Da gården blev flyttet længere ud i 1898 opførtes den i grundmur og hovedbygningen fik skifertag. Gården fremstod atter firelænget, og hovedbygningen blev nærmest herskabelig med hele ti værelser.

Hyldegård var i den samme slægts eje fra 1842 til 1916, hvor Peder Pedersens enke solgte den. Peder Pedersen havde i øvrigt siddet i Gladsaxe-Herlev sogneråd fra 1900 til 1903 og i Gladsaxe sogneråd fra 1909 til 1913.

I 1919 ønskede N.A. Nielsen at udstykke Hyldegårds og Lundegårds jorder, sådan som han allerede i hhv. 1917 og 1918 havde udstykket Vadgårds og Grønnemosegårds jorder. Dette var lige ved at lykkes, idet L.A. Steensen-Leth gav sit tilsagn til planen, men ejeren af Lundegård nægtede at deltage, hvorpå planen strandede. Dette kunne ellers have ændret hele områdets karakter, da der så var blevet lavet villakvarter på jorderne, i stedet for Høje Gladsaxe bebyggelsen.

I 1930 blev gården solgt til Københavns kommune, der på det tidspunkt købte flere store gårde i Gladsaxe. Københavns kommune bortforpagtede gården med jordtilliggende og landbruget blev fortsat, helt indtil Høje Gladsaxe byggeriet gik i gang. På Hyldegårds jorder blev det ene af højhusene samt lavhusene bygget i årene 1964-66.

Samme udsigt i 1999 mod højhuset i svinget på Gladsaxevej. Lige så trist Høje Gladsaxe ser ud fra Gladsaxevej, ligeså smukt er der fra bagsiden. Alle burde unde sig en tur bag højhusene, hvor de gamle jorder fra Lundegård og Hyldegård åbenbarer sig. Foto: Lone Dam.

Realregister:

bd. 1, folio 225; bd. 34, folio 103

Brandtax:

prat. A, tax.nr. 52.6; 2169 (prat. 1800-1858); 2576.1 (prat. 1800-1858); 3095.3 (prat. 1800-1858); prat. E, folio 206

Tinghøjgård Matrikel 7a

6/10-1800
Christen Peitersen

?
C. Peitersens enke Anne Olsdatter

15/4-1829
Peiter Christensen

1839
P. Christensens enke
Kirsten Pedersdatter

5/6-1844
Christen Peitersen

30/4-1851
Poul Nielsen

15/6-1881
Andreas Ole Nielsen

21/8-1901
Andreas Ole Nielsen køber matrikel 8g
af enken Sophie Kirstine O. f. Cadovius

12/5-1920
Poul M. Teglers

Tvillinggård/Garteriet Osborne
Matrikel 8a

?
Ole Torbensen

28/5-1814
Ole Olsen

21/2-1855
Hans Olsen

17/4-1901
H. Olsens enke
Sophie Kirstine f. Cadovius

16/4-1902
Hans Ludvig Rudolph Olsen

29/6-1910
Jens Pedersen

8/3-1941
Jens Sandal-Petersen
(navneforandring)

Tinghøjgård

Matrikel 7a Buddinge

Tvillinggård/Garteriet Osborne

Matrikel 8a Buddinge

Tinghøjgård ligger på Tinghøjvej 59-69, førhen Buddinge vej 367-85. I dag er der dog kun staldlængerne tilbage, og de ser noget forfaldne ud. Gården havde 42 tdr. land. I begyndelsen af 1900-tallet var det slut med landbruget og en del gartnerier så i stedet dagens lys, men de forsvandt gradvist op gennem 1930'erne. Resten af ordenne blev udstykket fra 1934 til 1936 til industri.

Fotograferet fra samme sted i 1999. Hovedbygningen blev revet ned i slutningen af 1960'erne til fordel for en ny administrationsbygning. Området fra HNG til Telefon vej ejes i dag af A. Sømodts vognmandsforretning. Foto: Lone Dam, 1999.

Tinghøjgård lå på Buddingevej 367-85, nuv. Tinghøjvej 59-69. Gårdens staldlænger ligger der stadig, men hovedbygningen blev revet ned i 1960'erne til fordel for en moderne administrationsbygning til ejeren A. Sømods vognmandsforretning, hvorimod Tvillinggård i dag er helt forsvundet.

Tinghøjgård var firelænget og sammenbygget med Tvillinggård på matr. 8a, Buddingevej 376, nuværende Telefonvej. Gårdene lå som nabo til Hans Nielsens Gård/Højgård, matr. 9, Buddingevej 378, ligeledes nuværende Telefonvej. Alle tre gårde brændte i 1897 og blev genopbygget med smukke, velindrettede, grundmurede bygninger med skifertag. Tvillinggårds ejer valgte dog at flytte sine bygninger 200 meter bort fra sin tvilling mod øst og gården fik dermed adresse på Tinghøjvej 77-93, hvor nu Glad-saxe Møllevej ligger. Hans Olsen, der ejede Tvillinggård, havde i 1901 købt en jordlod, der fik matrikelnummer 7g, af ejeren af Tinghøjgård, og det var på den jordlod, den nye gård blev placeret.

Enenkelt af de ældste ejere af Tvillinggård, Ole Olsen, bør iøvrigt bemærkes. Han var brandfoged og blev siden også sognefoged og hanejede gården fra 1814 til 1855. Ole Olsen havde, blandt andre børn, en datter, der blev gift med Hans Møller på Snogegård i Gentofte. Hans Møller var brodersøn til Jørgen Møller på Marienlyst. Møller-slægten i Buddinge ejede op til fire gårde i Buddinge i første halvdel af 1800-tallet, men led store tab under Statsbankerotten i 1830, hvorefter gårdene forsvandt udaf slægtens eje.

Tinghøjgård havde et tilliggende på 42 tdr. land. På gårdens jorder opstod der i århundredets begyndelse flere gartnerier, bl.a.: Holmbergs på hjørnet af nuv. Søborg Hovedgade/Tinghøjvej og Marius Nielsens ved det nuv. Buddinge Center. Resten af jorderne blev udstykket fra 1934 til 1936 til industri, bl.a.: Monberg & Thorsen og Dyrups farve- og lakfabrik.

Den nyopførte Tvillinggård blev solgt to gange inden gartner Jens Pedersen købte den i 1910. Han grundlagde planteskolen Osborne og tog navneforandring til Sandal-Petersen. Handelsgartneren udstykkede endel af Tvillinggårds jorder i 1941 og 1946. Han havde sin, af borgerne kendte, planteskole indtil 1960, hvor højtalerfabrikken Peerless rev den gamle gård ned og byggede fabrik. I 1987 overtog Hovedstadens Naturgas, HNG, området og lavede om- og tilbygninger på hele grunden.

Tinghøjgård havde en tvilling, Tvillinggård kaldet, men den brændte samtidig med Tinghøjgård og Hans Nielsens gård/Højgård i 1897. Tvillinggårds ejer valgte efter branden at flytte de nye bygninger ca. 200 meter ned ad nuværende Tinghøjvej. I 1910 købte Jens Pedersen Tvillinggård og indrettede stedet til planteskolen Osborne. Billedet af Osborne med den barokke baghave er fra ca. 1925.

Handelsgartner Jens Sandal-Petersen udstykkede Tvillinggårds jorder i 1941 og 1946. Han havde sin planteskole til 1960, hvor højtalerfabrikken Peerless rev gården ned og byggede fabrik. I 1987 overtog Hovedstadens Naturgas (HNG) området. Motivet er set mod Ringvej III i 1999. Foto: Lone Dam.

Realregister (matr. 1a):

bd. 1, folio 226; bd. 34, folio 129

Realregister (matr. 8a):

bd. 1, folio 227; bd. 34, folio 166

Brandtax (matr. 1a):

prat. A, tax.nr. 52.3; prot. E, folio 204; 313.2 (prot. 1800-1858); 4051 (prat. 1800-1858); 4174.11 (prat. 1800-1858); prat. L, folio 297

Brandtax (matr. 8a):

prat. A, tax.nr. 52.2; prat. E, folio 204; 769 (prat. 1800-1858); 2692.1 (prat. 1800-1858); prat. G, folio 460-461; prat. K, folio 80-81; prot. O, folio 4 venstre; prat. P, folio 104

Hans Nielsens gård/Højgård

Matrikel 9a Buddinge, Telefonvej 6; førhen: Buddingevej

Hans Nielsens gård Matrikel 9 a

11/5-1767

Anders Hansen

9/12-1807

Peder Andersen

8/7-1835

Hans Mortensen

25/1-1837

Hans Stephensen

12/12-1838

Ole Olsen

11/12-1844

Ole Torben Olsen

2/7-1879

Johannes Larsen

14/7-1880

J. Larsens enke

Alvilda Dorthea Andersdatter

14/7-1880

Mælkeforpagter Hans Nielsen

6/11-1918

P. Svendstrup

7/11-1923

Handelsgartner Chr. Jørgensen

11/1-1947

Telefonfabriken Automatic A/S

Hans Nielsens gård eller, som den hed fra 1923, Højgård, lå indtil 1992 på Telefonvej 6, førhen Buddingevej 378. Gårdens areal udgjorde i alt 56 tdr. land, der efterhånden blev solgt fra til industri og boliger. I 1947 købte Telefonfabrikken Automatic gården, senere GNT, og byggede en stor fabrik ved siden af i 1948. GNT lukkede i 1990 efter 99 år. I 1982 blev Højgård smukt renoveret. Hele GNTs store område blev siden købt af Niels Thygesens firma, der rev gården ned, til fordel for et stort anlagt nybyggeri, men firmaet gik konkurs, og byggeriet blev derfor aldrig til noget. På fotografiet fra 1903 ses den daværende ejer Hans Nielsen, der købte gården i 1880, og hustruen Margrethe.

Sådan ser der ud på Telefon vej i 1999. Indkørslen til højre i billedet førte op til gården. Billedet er taget fra Telefon vej 7. Foto: Lone Dam, 1999.

Hans Nielsens gård eller Højgård, som flest nok husker den som, matr. 9a Buddinge lå på Buddingevej 378, nuværende Telefonvej 6. Gården brændte i 1897, men blev genopbygget sammen med nabogårdene Tinghøjgård og Tvillinggård. Hans Nielsen ejede gården fra 1880 til 1918, hvor den blev solgt til P. Svendstrup. Selvsamme Hans Nielsen købte iøvrigt også Kildegård matr. 17a i Buddinge og drev de to gårde sammen.

P. Svendstrup valgte at sælge Kildegård fra igen i 1918, da han havde købt begge gårde af Hans Nielsen. I 1923 blev gården købt af handelsgartner Chr. Jørgensen, der omdøbte den til Højgård. Hovedbygningen rummede en 9-værelses lejlighed, mens gårdens areal ialt udgjorde 56 tdr. land, der efterhånden blev solgt fra til industri og boliger.

Den 11/1-1947 købte Telefonfabrikken Automatic den gamle gård og byggede en stor fabriksbygning ved siden af i 1948. Gården blev totalrenoveret for ca. 3 mill. i 1982 og yderligere 1 mill. blev i løbet af de næste to år brugt på istandsættelsen. GNT lukkede efter at have eksisteret i 99 år d. 31/12-1990. Herefter blev grunden opkøbt af Niels Thygesens firma, der ville have opført en stor U-formet bygning m.m. på grunden. Firmaet ansøgte derpå om tilladelse til at rive tre af gårdens længer samt nogle cykel-skure og et par andre bygninger ned, og den tilladelse fik de. Ved samme lejlighed kom firmaet til at rive Højgårds hovedbygning ned, så siden 1992 har grunden ligget hen som oplags- og parkeringsplads. Firmaet Niels Thygesen & Co. A/S gik nemlig konkurs i 1992, så de mange planer om nyt byggeri blev aldrig til noget.

GNTs store fabrik på ca. 32.000 m², der stadig ligger for enden af Telefonvej, bliver kun delvist udnyttet, mens der siden er bygget en bygning på Højgårds grund, der i dag er matrikuleret som 9fm (tidligere en del af 9fl) og har adressen Telefonvej 6A.

Så smukt tog gården sig ud efter restaureringen som blev foretaget i 1982. Billedet er taget i 1992, umiddelbart inden nedrivningen.

Realregister:

bd. 1, folio 228; bd. 34, folio 203

Brandtax:

prat. A, tax.nr. 52.24; prot. E, folio 215; 2152 (protl. 1800-1858); 2861 (prof. 1800-1858); 2997 (prof. 1800-1858); prat. K, folio 370-371; prot. T, folio 129-141; prat. 32, folio 541

Bygnings- og Miljøafdelingens byggesagsarkiv

Niels Thygesen & Co AIS: Telefonvej, 2860 Søborg. Upagineret præsentationsmateriale.

Marienlyst

Matrikel 9b, 10a, 11 A, 12b, 13a og 23 Buddinge

Marienlyst Matrikel 9b, 10a,
11A, 12b, 13a og 23

1/7-1818 + 3/3-1819 + 25/6-1823
Jørgen Hansen Møller samler jorden

18/12-1839
J. Møllers enke Ane Mette Nielsdatter

30/1-1850
Niels Jensen Møller

2/7-1873
Nicolaus Damremond Møller

3/10-1894
H.J. Andersen

5/7-1911
Christian Petersen

2/12-1946
Jorden deles i fire:
1) fru Ellen Petersen
2) Agnete Petersen
3) Esther Petersen
4) Anders Petersen

17/9-1948
Ellen Petersen sælger til den selv-
ejende institution "Marienlyst"

Marienlyst lå på Gladsaxe vej 128-176, på hjørnet af nuværende Gustav Wieds Vej. Det var ikke en traditionel udflyttergård. Gården stod færdig i 1816 og man havde opført den af genbrugsmaterialer fra Københavns bombardement i 1807, bl.a. fra Vor Frue kirke. Gården blev opkaldt efter Jørgen Møllers datter Marie. Udstykningen begyndte i 1931. På gårdens jorder ligger bl.a. Høje Gladsaxe Vej, Marienlyst skole, Gladsaxe idrætspark samt det store boligbyggeri: Marienlyst, der opførtes omkring 1953, i hvilken forbindelse gården også blev revet ned.

Marienlyst fotograferet i 1950. Foto: Eugen Amding.

Marienlyst lå på Gladsaxevej 128-76. Det var ikke en traditionel udflyttergård. Gårdens stuehus stod først så færdigt i 1816, at Jørgen Møller med familie kunne flytte ind. Jørgen Møller var brændevinsbrænder og Dannebrogsmænd. Han købte hovedparcellerne matr. 10, 11, 13 og 23 samt dele af matriklerne 9 og 12, men selve gården lå på matrikel 10, den vestligste af jordlodderne, væk fra Buddinge by. I alt endte han med at eje 104 tdr. land agerjord. Selve gården blev opført af genbrugs-materialer fra Københavns bombardement i 1807 - bl.a. fra Vor Frue kirke - og den blev relativt hurtigt meget stor. I 1830 var stuehuset forbedret, så der bl.a. var 7 værelser og to køkkener og tre længer var der bygget. I 1852 var stuebygningen vokset yderligere og indeholdt bl.a. ti værelser og tre køkkener.

En af de mere markante skikkelser i Marienlysts historie blev Niels Møller f. 26/2-1798 - søn af bygherren. Niels Møller var løjtnant i Buddinge ridende Korps, som hans far havde oprettet i begyndelsen af 1800-tallet. Det var Niels Møller, som kom til at danne grundlag for Hostrups Løjtnant von Buddinge i Genboerne. Hostrup mødte Niels Møller på gæstgiveriet Solen i Pustervig ved Kultorvet. Her kom næsten udelukkende nordsjællandske bønder. Hostrup syntes, at løjtnanten var en pralhans og en dansk pendant til Baron von Mönchhausen. Niels Møllers søn, Nicolaus D. Møller var i øvrigt sognerådsformand fra 1880 til 1890 og ejede både Vestengård og Marienlyst i en årrække.

Nicolaus D. Møller måtte gå på tvangsauktion i 1894 og køberen blev H.J. Andersen, men bag finansieringen af gårdkøbet stod A.F. Ibsen, der mod at få udstedt en panteobligation i ejendommen, lånte Andersen 38.000 kr. (læs evt. mere om Ibsen under Kirkegård i Gladsaxe). Andersen bortforpagtede straks gården til sin søsters mand, Peter Petersen, der derefter tog sig af hele gårdens drift. Det normale tolkehold omkring århundredeskiftet var: tre karle, 1 pige samt daglejere i roe- og høstsæsonen.

Gården udstykkedes i 1931, hvor Marienlyst afgav jord til Vandledningsvejen, som stadig ligger hen som græsareal hørende til Københavns vandreservoir. På gårdens jorder anlagde Gladsaxe kommune i 1940 Gladsaxe Idrætspark.

I 1938 byggedes Marienlyst skole. På jorden, der blev tilbage, blev der høstet for sidste gang i 1950. Omkring 1953 påbegyndtes det almennyttige boligbyggeri "Marienlyst" med rækkehuse og etageboliger og store, bevarede, grønne områder. Gården blev revet ned og Gustav Wieds Vej m.fl. anlagdes.

Gården kaldes her Marienlyst, sådan som også tingbogen benævner den; men faktum er, at den også kan ses omtalt som Marienlyst i brandtaxationerne og Marienlyst, slet og ret, i folketællingen fra 1890. Uanset stavemåden, så blev gården opkaldt efter J. Møllers datter Marie, der siden blev gift med brændevinsbrænder Rasmus Jensen, der ellers også ejede Vadgård, og overtog faderens brændevinsbrænderi i Nørregade i København.

Møller-slægten ejede, foruden ovennævnte gårde, også Søborggård i Buddinge i nogle år og en af slægtens forgreninger ejede Snogegård i Gentofte.

Marienlysts træer står endnu lige bag boligblokken på Gustav Wieds Vej 1-9 på hjørnet af Gladsaxevej. Her gik oprindelig en sti op til gården. Foto: Lone Dam, 1999.

Realregister:

bd. 1, folio 235; bd. 34, folio 204

Brandtax:

prat. A, tax.nr. 52.10; 1067 (prat. 1800-1858); 1501 (prat. 1800-1858); 2047.6 (prat. 1800-1858); 2048.2 (prat. 1800-1858); 3188 (prat. 1800-1858); prat. G, folio 546-547; prat. 24, folio 470

Folketælling: 1880; 1890

Vestengård

Matrikel 12a og 13 Buddinge

Vestengård Matrikel 12 a og 13

2/3-1789 og 1/12-1819

Ole Poulsen køber og samler den jord,
der senere matrikuleres under 12a.

20/8-1828

Cornelius Olsen

28/6-1843

Jens Davidsen

8/4-1874

Anders Jensen

26/7-1878

Nicolaus Møller

17/1-1894

Niels Nielsen

22/12-1897

Forvalter Erik Westengaard

7/11-1933

S. Bloch

28/5-1938

Skifte mellem Blochs to børn

Vestengård lå i Buddinge by til dets sidste. Gårdens oprindelige adresse var Buddinge Skolevej, den senere Anlægsvej 14-16 og nuværende Tinghøjparken. En mindre del af jorderne blev udstykket allerede i 1882. I 1897 blev forvalter Erik Westengaard ejer, og gården fik hans navn. Vestengård var de sidste år meget forfalden og blev revet ned i 1938. Resten af jorderne blev udstykket i 1939 og 1944. Foto: ca. 1935.

Vestengård efter Sigvald Petersens maleri. Murene var gulkalkede og dørene nærmest olivengrønne og med vandpumpen i midten af gårdspladsen, er billedet nærmest et sindbillede på landlig idyl. Maleriet er desværre udateret.

Vestengård lå på Anlægsvej 14-16 ud til nuv. Tinghøjvej. Gården blev, efter udskiftningen liggende inde i byen og var traditionelt firelænget. Den var ikke ret stor. Stuebygningen indeholdt forstue, to stuer, køkken, bryggers og kværn hus og der var kun bræddegulv i den ene af stuerne. Resten havde ler- eller stengulve. I årenes løb blev gården forbedret mange gange og i 1846 var der bl.a. kommet pigekammer til.

Vestengårds historie blev i en årrække sammenflettet med Marienlysts. Ejeren af Marienlyst havde de jorder, der stødte op til Vestengård mod syd og vest. Nicolaus Møller, der ejede Marienlyst, købte i 1878 ligeledes Vestengård. Nicolaus Møller var en velstående mand, der også var sognefoged fra 1880-1890. Nicolaus Møllers formue forsvandt imidlertid og i 1894 gik begge gårdene på tvangsauktion.

Udstykningen af en mindre del af Vestengårds jorder startede allerede i 1882. I 1897 blev forvalter Erik Westengaard ejer af ejendommen og det blev ham, der kom til at navngive gården.

I 1970 beskrev Sigvald Petersen, der selv havde haft sin gang på gården, den således efter hukommelsen: „Væggene i Lade og Lo bestod af Bindingsværk. I Felterne saas flere Steder lodret indsatte, tynde Rafter med Lerklining. I det hele taget fandtes i Udlængerne Bygningmaterialer fra langt tilbage i Tiden, saasom Egestolper, Munke- og Kalksten samt soltørrede Lersten. Træpumpen, som var nedtaget, efter at byen fik Vandledninger, fandtes i 1935 liggende i Haven bag Staldlængerne ... Gennem Gaardens 2 Porthvælvinger var der endnu Gennemkørsel i 1937, fra Gadejorden (Anlægsvej/nuv. Tinghøjvej) ud til Markerne. Syd for Gaarden delte Markvejen sig. En i Retning sydøst bag om Byen. Endvidere Rester af en Markvej, som har været i Forbindelse med den daværende Vej fra Buddinge til Husum - forbi Tinghøjen”.

I 1938 blev Vestengård revet ned og resten af jorderne blev udstykket i 1939 og 1944, hvor bl.a. Ejendomsaktieselskabet „Holmelunden" købte nogle parceller. Disse parceller blev hurtigt solgt videre til private købere og svarer nu til Jacob Bulls Alle 145-151 og 146-148. På selve gårdens plads blev højhuset bag Buddinge Centret(=Tinghøjvej 40-46) opført. Byggetilladelsen til højhuset blev givet i 1960 og byggeriet blev taget i brug i 1962.

Her lå Vestengård. På gårdens plads opførte man i 1960'erne Tinghøjhuset bag Buddinge Centret. Billedet er taget fra Tinghøjvej med ryggen mod den gamle Anlægsvej/Nandledningsvej, der nu er døbt om til det industrielle navn: Automaticvej.

Foto: Lone Dam, 1999.

Realregister:

bd. 1, folio 234; bd. 34, folio 329

Brandtax:

prof. A, tax.nr. 52.9; 313. 7(prot. 1800-1858); 2576.2(prot. 1800-1858); 3095. 1 (prof. 1800-1858); 4147.B(prot. 1800-1858); prot. E, folio 208; prof. 29, folio 154

Lillemosegård

Matrikel 12f, 18c, 30a og 30b Buddinge

Lillemosegård Matrikel 30a

? PederAndeffiensenke

24/12-1834

Hans Hansen

21/6-1843

H. Hansens enke Kirstine f. Larsen

29/6-1853

Svend Larsen

7/9-1881

Christian Johan Lodberg Krarup Møller

23/1-1884

Handelsgartner Oluf Jensen Rosdahl

7/7-1886

Enkefru Cahrine E. D. Kellerf. Graae

9/10-1895

De Kellerske Åndssvageanstalter

Matrikel 12f

30/9-1896

De Kellerske Åndssvageanstalter køber af Niels Nielsen

9/4-1902

Åndssvageanstalten Gl. Bakkehus-Ebbe-rødgård

*Realregister (matr. 12f):
bd. 2 folio 102; bd. 34, folio 334*

*Realregister (matr. 30a):
bd. 1 folio 256; bd. 34, folio 334*

Brandtax:

prat. 28, folio 40-41; prat. 31, folio 595-596

De institutioner, der i 1902 hørte under Den sjællandske Anstalt, er alle afleveret til Landsarkivet for Sjælland.

På matrikel 30b blev i 1887 opført det, vi i dag anser for at være Lillemosegårds hovedbygning. På billedet ses abnorm-anstaltbygningen, der var grundmuret og med skifertag. I 1912 var der kommet visse tilbygninger, der afslører, at Den sjællandske Åndssvageanstalt bestemt fulgte med tiden. F.eks. indeholdt vaskeriet 1 dampkedel, 1 varmtvandskedel, 1 centrifuge, skyllekar, 1 vaskemaskine og 1 /udkoger. Bi/ledet er taget i 1969, umiddelbart inden bygningen fik tætag bygget ovenpå.

Den ældste Lillemosegård, eller Ga/benchsgård som den hed dengang, blev udflyttet fra Buddinge by ca. 1790. Gården blev ca. 1824 omdøbt til Mosegårdsminde og derefter til Lillemosegård. Såvel vægge som køkken var udstyret spartansk med brædde- eller stengulve, og hovedbygningen var bygget sammen med et vognskur og en port med jordgulv. Til gården hørte endvidere svinehus og lokum. Bi/ledet er taget omkring 1880.

Galbenchsgaard - som Lillemosegård hed dengang - blev udflyttet ca. 1790. Gården blev ca. 1824 omdøbt til Mosegaardsminde og derefter til Lillemosegaard. I den ældst bevarede brandtaxation fra 1839 beskrives gården som firelænget med en 12 fag lang og 4 fag dyb hovedbygning, bygget dels af mur og bindingsværk dels af blandingstømmer og lervægge. Såvel vægge som køkken var udstyret spartansk med brædde- eller stengulve. Hovedbygningen var bygget sammen med et vognskur og en port med jordgulv. Alle længerne var bygget af det billigste materiale, nemlig blandingstømmer, lervægge og stråtag - alt i alt meget brandfarligt. Til gården hørte endvidere svinehus og lokum.

Da Cathrine Kel ler i 1886 købte gården var den meget forsumt. Sandsynligvis faldt valget netop derfor på Lillemosegård. En hvilken som helst gård ville kræve megen ombygning for at egne sig til anstalt for arbejdsduelige åndssvage (datidens betegnelse for det vi i dag kalder psykisk udviklingshæmmede). Man indrettede først stuehuset nødtørfigt, så der kunne bo 28 mænd.

Allerede i september 1886 var tegningerne til den nye hovedbygning færdige. Bygningen stod færdig i 1887 og var finansieret dels af private midler dels af lån. Den kunne rumme ca. 70 mænd. Man fastholdt altså tanken om, at Lillemosegård skulle være et hjem for arbejdsduelige mænd. Fælles for beboerne var, at de var rolige, renlige, krampefrie og ikke led af tuberkulose. På stedet var indrettet landbrug samt værksteder til måtte- og kurvefletning, børstenbinding og snedkerarbejde. De varer, der blev produceret på gården og i værkstederne, blev solgt - primært til den lokale befolkning.

Det er bemærkelsesværdigt, at den næste brandtaxationsforretning, på trods af den store ombygning i 1880'erne, først fandt sted i 1906, d. v.s. kort efter at loven af 1902 havde givet Den sjællandske Anstalt (Åndssvageanstalten Gammel Bakkehus - Ebberødgård) skøde på Lillemosegård. På matrikel 30a blev taxeret en gård, der ikke længere var firelænget, men fremstod som en brudt trelænget gård med diverse tilbygninger. 2 af de 3 længer samt en af tilbygningerne var indrettet til beboelse. I hovedbygningen var indrettet 5 værelser, pigekammer samt køkken og spisekammer. Der var stuklofter og tapetserede vægge. Loftet var indrettet til et rum med faste skabe. Desuden var der i en tilbygning indrettet 2 værelser med stuklofter og tapetserede vægge. Såvel denne bygning som den næste længe var formodentlig forbeholdt personalet, idet der var indrettet en separat tilbygning til sovesal. I tilknytning til bebyggelsen var indrettet en skrædderstue.

På Lillemosegård boede der fortsat arbejdsduelige mænd, mens der på Gammelmosarhus i Gentofte boede arbejdsduelige kvinder. Disse benyttede dog også faciliteterne på Lillemosegård. Foruden førnævnte bygninger var der til gården en stald til 12 køer og 7 heste. I diverse tilbygninger var der indrettet vaskestue og ligstue, et acetylgasværk, tømmerværksted, huggehus og hønsehus, retirader samt blomsterhus og urtehus.

Hvis man ser i Lillemosegårds regnskaber kan man se, at gårdens økonomi for en stor del blev båret af beboernes produktion. På matrikel 30b var opført det, vi i dag kender som Lillemosegårds hovedbygning.

D. 8/3-1917 brændte Lillemosegård. Efter genopbygningen øge-

des antallet af beboere markant til 127. Beboerne var ikke i samme grad arbejdsduelige som tidligere og ved taxationen i 1924 ses derfor en beskrivelse af egentligt institutionsbyggeri med en hovedbygning med køkken, der indeholdt komfur, 3 gryder, 17 ovne, el og vand. Der var to badeindretninger samt en veranda. Retiraderne blev genopført og først i 1952 fik beboerne træk og slip. Man undlod at genopføre bygninger til værksteder, men indrettede i stedet en styrtebadeanstalt.

Ved loven i 1929 ændrede Den sjællandske Anstalt navn til Østifternes Åndssvageanstalter. Ved loven af 1959 overgik åndssvageforsorgen til Staten, hvorefter institutionen blev benævnt Centralinstitutionen Lillemosegård, Forsorgscentret for Københavns amt m.m.

Cathrine Elisabeth Deborah Kel/er fGraae. Cathrine Kel/er blev født d 5/10-1833 i Tranekær på Langeland og døde d 21/4-1906 i Helligkors sogn i København. Cathrine Kel/er var gift med Johan Kel/er, der i 1856 havde overtaget ledelsen af en lille, privat døveskole. Cathrine og Johan Kel/er fik syv børn sammen og begge blev efterhånden dybt engagerede i åndssvagesagen foruden døvesagen, fordi det viste sig, at nogle af de børn, der blev betegnet som værende døve eller tunghøre, faktisk viste sig at være mentalt retarderede. Dette ansporede ægteparret Kel/er til at oprette en selvstændig anstalt for de åndssvage og til formålet købte Cathrine Kel/er Lillemosegård, eller Mosegaardsminde, som den hed dengang.

Den ældst bevarede Lillemosegård-bygning anno 1999. Gården bliver i dag kaldt Dukkehuset. Foto: Lone Dam.

Lyngbakkegård

Matrikel 14a Buddinge

Lyngbakkegård Matrikel 14 a

6/3-1772

Jens Matthiesen

1/7-1812

Gårdejer Anders Jensen

?

A. Jensens enke Karen Olsdatter

20/10-1822

Peder Nielsen i ægteskab med
Karen Olsdatter

4/3-1857

Peder Nielsen

6/6-1860

Peder Nielsen udvider med matr. 33b

4/11-1903

Jens Peder Nielsen

25/2-1920

Murermester Carl Rasmussen og tømrermester N.J. Jørgensen

Lyngbakkegård i begyndelsen af 1900-tallet.

Lyngbakkegård lå i landsbyen Buddinge til det sidste. Udviklingen åd sig stille og roligt ind omkring gården. De 65 tdr. land blev udstykket mellem 1921 og 1941. Lyngbakkegårds sidste ejer, Jens Peter Nielsen, der var født på gården i 1875, drev fouragehandel fra 1920 til gården blev revet ned først i 1950'erne. Billedet er fra 1930 og gården ses i baggrunden. Bemærk træet, der ses bag stuehusets tag, det blev senere bevaret i rundkørslen, men fældet p.g.a. elmesygen i 1996. På billedet er gårdens udbygninger revet ned til fordel for basarbygninger med butikker samt den i 1925 anlagte amtsvej til Bagsværd. Til venstre ses Haagen Petersens købmandshandel, der lå, hvor indkørslen til Buddinge Centret er i dag.

Lyngbakkegård lå i Buddinge landsby til det sidste. Den var oprindelig firelænget, men efter en brand i 1901 forsvandt den ene længe. Gården havde 65 tdr land med bl.a. 25-30 får og lam. Den blev forandret og forbedret adskillige gange i årenes løb og i 1873 fremstod hovedbygningen nærmest som en herskabelig bolig med to forstuer, 6 malede, gipsede og tapetserede værelser med bræddegulve, folkestue, pigekammer, køkken og spisekammer. I 1901 brændte hovedbygningen, men Peder Nielsen genopbyggede den hurtigt, så den fremstod i en endnu bedre form. Den nye hovedbygning blev som den forrige bygget i grundmur, men denne gang blev der lagt skifertag. Bygningen indeholdt en lejlighed på niværelser og desuden var der to velholdte avlslænger. Den ene længe blev revet ned, da man anlagde den såkaldte Amtsvej (nuværende Buddinge Hovedgade/Bagsværd Hovedgade) fra Buddinge til Bagsværd i 1924. Førhen kørte man ad nuværende Buddingevej/Gammelmoosevej for at komme til Bagsværd.

Gårdens jorder blev udstykket mellem 1921 og 1941 og resterne eksproprieret i 1948. Gårdens sidste ejer Jens Peter Nielsen, der var født på gården i 1875, drev fourage-handel fra ca. 1920 til gården blev revet ned først i 1950'erne i forbindelse med anlæggelsen af Ring III. Det store elmetræ, der indtil 1997 stod midt i Rundkørslen, stod bag Lyngbakkegårds stuehus. Træet måtte beskæres p.g.a. elmesyge i 1997.

Da Lyngbakkegård var revet ned, begyndte et større anlægsarbejde af Ring III og Buddinge rundkørsel. Stedet er i dag meget trafikeret, og alle huse, der lå tæt på rundkørslen blev revet ned. I de følgende år foretog man udvidelser af henholdsvis Søborg Hovedgade og Buddingevej, der blev dobbelt så brede. Til venstre ses indkørslen til Buddinge Centrets parkeringsplads. Resterne af Lyngbakkegårds elmetræ står stadig i rundkørslen, men kun som træstub. Foto: Lone Dam, 1999.

Lyngbakkegård så lidt trist ud i januar 1952. Gården blev revet ned kort tid efter, tillige med barakbygningerne forrest til venstre. Barakbygningerne lå, hvor indkørslen til Tinghøjparken og McDonald ligger i dag. Foto: Eugen Amding.

Buddinge rundkørsel taget fra samme sted i 1999 som billedet fra 1952. Foto: Lone Dam.

Realregister:

bd. 1, folio 236; bd. 33, folio 1

Brandtax:

prat. A, tax.nr. 52. 11; 1790. 1 (prat. 1800-1858); 3669. 1 (prat. 1800-1858); 4288. 1 (prat. 1800-1858); prat. E, folio 209; prat. G, folio 248

Vadgård Matrikel 15a

?

Peder Jensen

15/6-1782

Steffen Pedersen

24/4-1833

Lars Christensen

10/1-1844

Rasmus Jensen

16/5-1860

R. Jensens enke

Marie Elisabeth f. Møller

18/12-1867

Andreas Christian Andersen

29/11-1905

A.C. Andersens enke

Emilie Thorkeline f. Schubert

22/12-1909

Proprietær Jørgen J. Bjerg

26/6-1918

Arkitekt Valdemar Jensen

24/7-1918

Malermester N.A. Nielsen

lille Vadgård Matrikel 16a

11/5-1767

Ole Jacobsen

3/12-1787

Hans Larsen

15/12-1813

H. Larsens enke

Johanne Corneliusdatter

15/12-1813

Niels Pedersen

22/6-1853

Christen Christensen

23/7-1862

Gårdejer Jørgen Vilhelm Møllers enke

Anne Birgitte f. Christensen

23/7-1862

Vielsesattest som adkomst for J.V. Møllers enke og Andreas Christian Andersen

Vadgård og lille Vadgård

Matrikel 15a og 16a Buddinge

Vadgård lå på nuværende Vadgårdsvej nær Buddinge station, der blev anlagt i 1906. Gården havde 114 tdr. land, 50 køer, lade, mejeribygning og en svinestald. Vadgård brændte i 1920 og kun stuehuset blev genopført. Vadgård og Lille Vadgård havde samme ejer, gårdene lå overfor hinanden og jorderne blev sammenlagt i 1872. Fotografiet er fra omkring år 1900, hvilket både kan ses på menneskerne og taget, da taget er stråetækt, mens det nyopførte stuehus fik tegltag. Hvornår det blev nedrevet vides ikke. På billedet ses forpagter Kristian Worm med familie på havetrappen.

Billedet er taget fra parkeringspladsen bag Buddingevej 250 i retning mod Vadgårdsvej 8-10, her skulle hovedbygningen til Vadgård have ligget. Foto: Lone Dam, 1999.

Vadgård lå på nuværende Vadgårdsvej umiddelbart ved Buddinge station, der blev anlagt i 1906. Det var en stor gård på 114 tdr. land. Den var firelænget og blev gennem hele 1800-tallet forandret og forbedret utallige gange. I begyndelsen af århundredet lød beskrivelsen af hovedbygningen således i LaCour: Hovedbygningen, der indeholdt en 10-værelses lejlighed, var en ældre grundmuret bygning tækket med rør. Mod syd var der en staldlænge med 50 køer, lade, mejeribygning og en svine-stald. Mejeribygningen var teglhængt, de øvrige bygninger rørtækte.

D. 12/7-1920 indtraf katastrofen. Vadgård brændte, så kun en enkelt lade stod tilbage. Allerede i december samme år stod dog en ny hovedbygning færdig. Den nye bygning blev grundmuret og fik tegltag. Der var fuld kælder under bygningen og loftet blev ligeledes udnyttet. Det nye hus blev via en beton-overdækning forbundet med endnu en lille bolig. I "hoved"-huset var der 10 værelser, som i den gamle hovedbygning, men boligarealet blev forøget med endnu tre værelser i det lille beboelseshus ved siden af. De øvrige bygninger blev ikke genopbygget efter branden.

Ved kgl. bevilling af 21/1-1872 fik gårdejer A.C. Andersen lov til at sammenlægge jorderne matrikel 15a og 16a Buddinge. D.v.s. Vadgårds og lille Vadgårds jorder.

lille Vadgård matrikel 16a Buddinge var en tre-fløjet gård, der lå overfor Vadgård. lille Vadgård havde adresse på Buddingevej 241-263, hvor byggeriet Stationsparken ligger i dag. Gården var oprindeligt noget mindre end Vadgård, men efter en brand d. 15/4-1849, blev den efterhånden udvidet og forbedret så meget, at den blev lige så værdifuld som Vadgård.

lille Vadgård var i 1908 blevet indrettet med et mejeri i ca. 1/3-del af hovedbygningen. Mejeriet var helt moderne med 5 hk. petroleumsmotor med elektrisk tænding, centrifuge, svaleapparat m.m. Her boede mælkeforpagter Niels Nielsen. Der var stadig en mejeribygning på Vadgård, men Nielsen foretrak lille Vadgårds. Hans søn var i øvrigt Christian Nielsen, der i 1916 startede Gladsaxe mejeri.

lille Vadgård brændte endnu engang i 1921 men stod genopført i januar 1922. Mejeriet var nu blevet indrettet i en selvstændig bygning.

Udstykningen af begge gårdes jorder begyndte i 1917, men tog først rigtig fat i 1919. Vadgård brændte i 1920. Der, hvor gården havde ligget, blev der bygget villaer og et etage-beboelseshus. lille Vadgård brændte i 1915, blev genopbygget i 1917 og nedrevet i slutningen af 1940'erne til fordel for byggeriet Stationsparken (Arbejdernes Boligselskab). Samtidig blev vejen Vadbro anlagt.

Lille Vadgård lå på Buddingevej 241-263, hvor byggeriet Stationsparken blev opført. Gården havde et moderne mejeri, der var blevet indrettet i 1908. Udstykningen af både Vadgård og Lille Vadgård begyndte i 1917-19. Lille Vadgård blev revet ned i slutningen af 1940'erne og vejen Vadbra blev anlagt.

Lille Vadgård lå lidt tilbage mellem Stationsparkens bygninger og det lille butikscenter. Billedet er taget fra modsatte side af Buddingevej. Foto: Lone Dam, 1999.

Realregister (matr. 15a):

bd. 1, folio 237; bd. 33, folio 55

Realregister (matr. 16a):

bd. 1, folio 239; bd. 33, folio 55

Brandtax (matr. 15a):

prat. A, tax.nr. 52.14; 1451 (prat. 1800-1858); 2548.2 (prof. 1800-1858); 2908 (prat. 1800-1858); 3468.2 (prat. 1800-1858); prat. E, folio 210; prat. 30, folio 315; prat. 33, folio 21-22

Brandtax (matr. 16a):

prat. A, tax.nr. 52.8; 2168.1 (prof. 1800-1858); 2366.1 (prof. 1800-1858); 3468.1 (prat. 1800-1858); prat. E, folio 1207; prat. 23, folio 32-33; prat. 34, folio 4

Kildegård

Matrikel 17a Buddinge

Kildegård Matrikel 17 a

9/1-1769

Peder Poulsen

6/5-1776

Søren Pedersen

3/10-1785

Ole Jensen

20/3-1822

Lars Madsen

24/10-1849

Mads Larsen

1/6-1892

Hans Nielsen

6/11-1918

P. Svendstrup

13/11-1918

Aktieselskabet Acumulator Fabriken

13/12-1947

Ejendomsselskabet Sø borghave A/S

Bag garagen på Kontorvej ligger anlægget med de store træer, der som det eneste, indikerer, at Kildegård lå her tidligere. Foto: Lone Dam, 1999.

Kildegård lå på nuværende Kontorvej, hvor der i dag er et lille anlæg, indrettet som legeplads for beboerne i de røde rækkehuse på Kontorvej/Fremtidsvejs børn. Kildegårds jorder blev udstykket i 1922 og 1950, men hvornår gården blev revet ned vides ikke. Desværre har Arkivet ingen billeder af den gamle gård. Foto: Lone Dam, 1999.

Kildegård i Buddinge blev i 1890 i følge folketællingen kaldt Harreskovgård og på et kort fra 1844 kaldes den lille Kildegård, men sidenhen fik den navnet Kildegård, som har hængt fast op til vor tid. Oprindeligt hørte den til de gårde, der blev inde i byen efter udskiftningen, men allerede i 1807 havde Ole Jensen rykket den ud på marken. Den nye gård var, efter tidens mode, firelænget, men det var ikke en stor, fin gård. Stuebygningen rummede en forstue, to stuer, hvoraf den ene havde bræddegulv og den anden stengulv, to kamre, køkken, bryggers og kværnhus.

I årenes løb blev gården forbedret flere gange. Specielt Mads Larsen, der ejede gården i knap 43 år, gjorde meget for at udvide og forbedre sin gård. Bl.a. byggede han en del om og til i grundmur. Han skiftede vinduer og døre, fik gipslofter (altså stuk) i stedet for bræddeloft, malede hele huset og fik lagt ordentlige gulve overalt - undtagen i køkken og bryggers. Da Mads Larsen havde fuldstændt sit værk i 1879 var stuehuset udvidet med fire værelser og stuerne var gjort større på bekostning af de kamre, der oprindeligt havde været i huset. Der var ligeledes blevet indrettet mælkekammer, vaske- og tørrehus og den ene af gårdens længer var erstattet med en ny.

Mads Larsen var søn af gårdens tidligere ejer Lars Madsen. Mads blev ejer af gården som 27-årig. Samtidig fik han forpligtelsen at sørge for sin mor og sine to mindste søstre. Om hans mor døde eller flyttede vides ikke, men fra og med folketællingen 1855 er både moren og den ene søster væk og ved næste folketælling er også den sidste søster blevet gift. Mads selv giftede sig først i 1850'erne med Amalie Kirstine Møller. Hun var 10 år yngre end han og i årenes løb fik parret fem sønner og tre døtre. Aldersforskellen på børnene var heldigvis så stor, at de aldrig boede hjemme allesammen samtidig.

I 1890 trak Mads Larsen sig delvist tilbage, idet han forpagtede gården til sin ældste søn, Carl Christian Larsen, men efter Mads Larsens død i 1892 blev gården solgt. Den havde da været i samme families eje i 70 år.

Kildegårds jorder blev udstykket i 1922 og 1950, men hvornår selve gården blev revet ned eller afbrændt vides ikke.

Realregister:

bd. 1, folio 241; bd. 33, folio 244

Brandtax:

prat. A, tax.nr. 52.18; 313.4 (prat. 1800-1858); 3468.4 (prat. 1800-1858); prat. K, folio 453

Folketælling: 1845; 1850; 1855; 1860; 1870; 1870; 1880; 1890

Kildebakkegård

Matrikel 18a+ 19b Buddinge

Matrikel 18a + 19b

1/12-1788
Erich Olsen

14/4-1819
Jens Jørgensen

14/2-1821
Anders Nielsen

29/1-1845
Lars Andersen

18/7-1868
Christen Hansen Clausen (18a)

1/7-1874
Christen Hansen Clausen (19b)

18/12-1884
Otto Peder Olsen

18/3-1891
Justitsråd N. Josephsen

20/9-1905
N. Josephsens enke
Thora Emilie Charlotte f. Stram

20/9-1905
Grosserer Louis Pontoppidan

Matrikel 19bu

16/4-1916
Carl Rasmussen

21/6-1916
Fhv. gårdbestyrer Johan Nielsen

27/1-1947
Skifte som adkomst for enkefru
Severine Kirstine Nielsen

Kildebakkegårds hovedbygning omkring 1930.

Kildebakkegårds jorder blev udstykket i 1912. Selve gårdens stuehus på Kildebakkegårds Alle 152-162 eksisterede til slutningen af 1940'erne. I årevis, fra ca. 1906, opstod en række handelsgartnerier, der i 1950'erne afløstes af boligbyggerier, bl.a. på Hagavej og Solnavej. Der var stadig rester af den gamle Kildebakkegårds bygninger. De blev brugt til småindustri, bl.a. en listefabrik. De sidste rester blev revet ned i 1979 til fordel for rækkehuse. Fotografiet er udateret.

Helt frem til 1874 udgjorde matrikel 18a alene den gård, vi kender som Kildebakkegård. På et kort fra 1844 kaldes gården Kildegård, mens den gård, der her omtales som Kildegård hedder lille Kildegård. I 1874 købte Christen Hansen Clausen det meste af den jord, der hidtil havde hørt under en gård, der var matrikuleret som nr. 19. Den jordlod, Hansen Clausen købte, kom derefter til at hedde 19b og Hansen Clausen blev nu en af kommunens store jordbesiddere, hvorimod den resterende del af jorden til matrikel 19 - nu 19a - var så decimeret, at der "kun" kunne drives gartneri der på.

Selve Kildebakkegård var firelænget. Det ældste stuehus fra 1700-tallet var af egetømmer med klinede vægge og stråtag. Stuehuset samt alle laderne nedbrændte i 1860, men allerede senere samme år var manigang med at genopføre to af laderne samt stuehuset. Først i 1867 stod de nye grundmurede bygninger færdige og gården fremstod atter firelænget.

Den mest kendte af Kildebakkegårds mange ejere var justitsråd Niels Josephsen. Han var født i Randers i 1836 og flyttede i 1862 til København, hvor han blev gift med den jævnaldrende Thora Emilie f. Strøm. Josephsen handlede blandt meget andet med kreaturer og pengene investerede han i gårde, som han sidenhen udstykkede. I 1879 købte han Mariendal på Frederiksberg og allerede i 1900 kunne han prale af at 3/4 af Mariendals jorder var udstykket og bebygget med villaer og større beboelses- og fabriksbygninger. Mariendals jorder svarer stort set til det nuværende Mariendalskvarter. Filantrop var Josephsen også, og han skænkede grunde til et utal af stiftelser. I 1899 blev han slået til ridder af den svenske Nordstjerneorden og i 1900 blev han ridder af Dannebrog.

I 1891 købte Niels Josephsen Kildebakkegård i Buddinge, muligvis med udstykning for øje, i hvert fald er det svært at se af kilderne, at Josephsen tjente godt på det køb. I 1899 ansatte Josephsen Johan Nielsen som gårdbestyrer. Johan Nielsen fik dermed overdraget ansvaret for den daglige ledelse af gården og for de ansatte. Som sin bolig fik han lov, at bruge to af herskabets værelser samt økonomiboligen, som vi desværre ikke har en nærmere beskrivelse af, og han fik 600 kroner årligt i løn. Han skulle selv holde sig og sin familie med kost og besøg af familie eller fremmede kunne kun tillades efter henvendelse til Josephsen, der vel at mærke boede ude på Frederiksberg. Josephsen havde godt nok fået installeret telefon som en af de første på Frederiksberg, men i Gladsaxe fik man ikke telefoner før i 1904. I 1916 fik Johan Nielsen selv råd til at købe Kildebakkegård, hvortil der på det tidspunkt hørte mindre jord end oprindeligt, fordi udstykningen så småt var begyndt.

Kildebakkegårds jorder blev udstykket fra 1912. Selve gårdens stuehus vedblev at eksistere på Kildebakkegårds Alle nr. 162 frem til slutningen af 1940'erne. I dag ligger bebyggelserne Kildevænget og Kildeparken på Kildebakkegårds jorder. Bebyggelserne blev opført i 1950'erne. Den allersidste rest af Kildebakkegård blev revet ned i 1979. Det var en stor bygning, der bl.a. indeholdt en listefabrik. Bygningen havde oprindeligt været vognskur og altså en del mindre end fabrikken, men den var langsomt vokset sig større.

Kildebakkegårds Alle 152-162. Rækkehusene er bygget på gårdens plads i 1980. Foto: Lone Dam, 1999.

Indkørslen til Kildebakkegård i 1999. Gården lå helt til højre i billedet, svarende til Kildebakkegårds Alle 162. Foto: Lone Dam.

Realregister:

bd. 1, folio 242; bd. 1, folio 333; bd. 5, folio 139; bd. 33, folio 316

Brandtax:

prof. A, tax.nr. 52.15; prot. E, folio 211, 2047.5 (prot. 1800-1858); 2547.5 (prot. 1800-1858); prot. K, folio 247

Christianehøj Matrikel 20 a

6/5-1766

Hans Andersen

1774

Hans Andersens enke
Cathrine Bertelsdatter

177?

Lars Nielsen i ægteskab
m. Cathrine Bertelsdatter

1778

Lars Nielsens enke
Cathrine Bertelsdatter

177?

Anders Olsen i ægteskab
m. Cathrine Bertelsdatter

178?

Anders Olsen i ægteskab
m. Bente Christensdatter

178?

Jens Petersen i ægteskab
m Bente Christensen

1786

Anders Andersen

28/1-1788

Lars Andersen

11/12-1822

Hans Jensen

14/2-1855

Jens Peter Hansen

4/11-1885

Grosserer Jens Ludvig Jensen

13/12-1889

Landmand Jens Jensen

19/3-1904

J. Jensens enke Marie Sophie
f. Hansen

19/11-1909

Vielsesattest som adkomst for Marie
Sophies ægtefælle slagtermester
Johannes Christian Richard Nielsen

24/9-1919

Sagfører G. Mogensen

Christianehøj

Matrikel 20a Buddinge

Stuehuset nedbrændes af Falck d. 13/4-1955.

Matrikel 201 Buddinge

Christianehøj 88 i dag 164 og Zolas Alle
19

15/10-1919

P.A. Petersen

1/6-1943

P.A. Petersens enke Hansine

25/3-1944

Fabrikant
Svend Alfred Cornelius Petersen

18/6-1954

Gladsaxe kommune

Hans Andersen var fæstebonde under kronen og blev i 1766 selvejerbonde. I betingelserne for hans selveje indgik bl.a., at han havde lov til at lade sine høveder græsse i Kongens skove, stadig få tømmer og brændsel fra skovene, men at han måtte afstå jagtretten til Kongen. Hans Andersen var desuden forpligtet til at yde tjeneste ved Kongens jagter og hjælpe til med vedligeholdelsen af veje, skoler m.m.

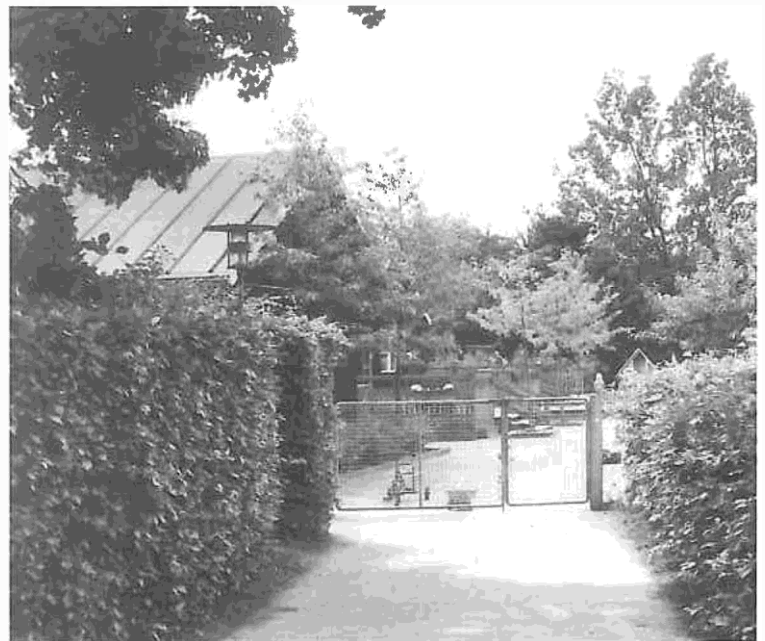
Daudskiftningen blev en realitet i Buddinge i 1773 var Christianehøj en af de gårde, der ikke blev flyttet ud på marken. Gården kunne nu næppe kaldes en gård på det tidspunkt, men var snarere et hus. Anders Andersen, der købte huset i 1786 begyndte at opføre en rigtig gård. Den blev dog først færdigbygget af hans søn, Lars Andersen, der overtog gården i 1788. Lars Andersen var ifølge folketællingen 1801 gift med Inger Petersdatter, havde 2 børn, 3 karle og 1 tjenestepige. I 1834 havde han udvidet karleholdet til 5.

Selve gården blev i 1841 brandforsikret. Den havde da stuehus og tre længer. I 1855 blev det genforsikret og fremstod stærkt forbedret. Stuehuset blev da beskrevet som: 11 fag langt, grundmuret m. forstue, 4 stuer, 1 køkken, 1 bryggers samt spise- og pigekamre. Overalt var der bræddeløfter og entre og stuer havde ligeledes bræddegulve. Eilers var der stengulve. Gården havde stadig tre længer. Karlekammeret befandt sig i den søndre bygning, altså bygningen modsat stuehuset.

Udstykningen af Christianehøj begyndte så småt i 1916, men først da sagfører G. Mogensen havde erhvervet jorden i 1919, kom der rigtig gang i udstykningen. Gårdens bygninger blev hurtigt solgt fra til P.A. Petersen og matrikuleret under 201. Bygningerne blev ombygget flere gange og husede på et tidspunkt flere familier, men de fik lov at forfalde, og da kommunen overtog i 1954, var bygningerne så forsømte, at der blev givet tilladelse til, at FALCK brændte dem af. I dag svarer matrikel 20 til Christianehøj 164 og Zolas Alle 19, og der ligger nu daginstitutionen Christianebo, der rummer børn fra 0-6 år.

Christianehøj var, indtil 1786, hvor Anders Andersen købte stedet, blot et hus. Anders Andersen påbegyndte opførelsen af en gård, som hans søn, Lars, overtog i 1788, og færdiggjorde. Udstykningen af Christianehøjsjorder begyndte i 1916. Gården blev solgt fra til lejligheder. Da kommunen i 1954 overtog bygningerne, var de så forsømte, at der blev givet tilladelse til, at Falck brændte den af ved en øvelse. I dag er her børneinstitution. Foto: ca. 1950.

Daginstitutionen Christianebo, på Christianehøj 164, for børn fra 0-6 år. Institutionen ligger på gårdens plads. Foto: Lone Dam, 1999.

*Realregister (matr. 20a):
bd. 1, folio 246; bd. 32, folio 145+ 146*

*Realregister (matr. 20):
bd. 5, folio 300; bd. 32, folio 258*

*Brandtax:
prat. A, tax.nr. 52.61; 2050.3 (prof. 1800-1858); 3669.2 (prat. 1800-1858)*

Beskrive/sen i høj grad baseret på Cramers artikel i Folkebladet for Gladsaxe kommune d. 11/7-1963 s. 10.

Tesch's gård

Matrikel 21 a og 66b Buddinge

Tesch's gård Matrikel 21 a og 66 b

13/7-1799

Jens Pedersen og Hans Jensen

7/6-1826

Peder Jensen

3/8-1836

P. Jensens enke Kirstine Pedersdatter
sælger til Jens Pedersen

23/11-1836

J. Pedersens enkes nye mand
Jørgen Nielsen

21/10-1868

Jørgen Nielsen køber matr. 66b

2/2-1881

Jens Christian Nielsen

4/5-1881

Kgl. skøde på fæstegården til
Jens Chr. Nielsen

5/11-1890

J.C.Nielsens enke

Marie Sophie Petrine f. Petersen

16/3-1898

Tømrermester C.A. Tesch

28/11-1917

Handelsgartner Th. Bartholdy

Tesch's Gård lå mellem nuværende Niels Finsens Alle og Dickens Alle. Udstykningen blev allerede påbegyndt i slutningen af 1800-tallet. Den største del af udstykningen foregik fra 1905 til 1919. Billedet viser udsigten fra Niels Finsens Alle med byggeriet af boligblokken ud til Søborg Hovedgade mod Dickens Alle, der ligger for enden af boligrækken. Foto: ca. 1959.

Søborg Hovedgade mellem Niels Finsens Alle og Jonas Lies Vej. Foto: Lone Dam, 1999.

Matrikel 66b var en byg rund, mens 21 a var landbrugsjord. På Sterms matrikelkort fra ca. 1830 kan man se gården på matrikel 21 a - og det er faktisk også det eneste sted, hvor man får et indtryk af, hvor gården egentlig lå. Hvis man sammenligner Sterms kort med et nutidigt, så kan man konstatere, at gården lå mellem nuværende Niels Finsens Alle og Dickens Alle. Bygrunden lå i centrum af den gamle Buddinge landsby, lige mellem Schlanbuschs villa og Lille Hyggelighed, altså der hvor Rådhuset nu har parkeringspladser ved Buddinge Rundkørsel. Grunden blev formentlig ret tidligt inddraget under en af disse to ejendomme.

Af realregistre kan man se, at gården var en arvefæstegård under kronen. Samtidig beskriver brandtaxationerne gården som følger: 11836 var gården firelænget. Stuehuset var dels bindingsværk, dels grundmur og dels lervægge og det var, som resten af gårdens bygninger, stråtekt. Stuehuset havde indgang til en forstue, hvor der var videre forbindelse til fire værelser, to køkkener og et bryggers. I 1857 var stuehuset og længerne blevet stærkt forbedrede. Stuehuset var gjort længere, og der var nu hele fem værelser og et pigekammer, foruden køkkenerne og bryggerset.

Hele Sokkelund herred var på et tidspunkt krongods. De fleste af gårdene overgik til arvefæste allerede i 1766, men gården på matrikel 21 blev først selvejer-gård i 1881 ! Matrikel 21 blev påbegyndt udstykket allerede i slutningen af 1800-tallet. Den største del af udstykningen foregik dog fra 1905 til 1919.

I første omgang blev vejene i området på matrikel 21 opkaldt efter danske landsdele. Vejene hed således bl.a. Fyns Alle, Jyllands Alle, Falsters Alle, m.v. I dag hedder vejene bl.a. Gorkis Alle, Dickens Alle og Jonas Lies Vej.

Teschs gård bestod af landjord og en enkelt lille bygrund. Bygrunden lå meget centralt i Buddinge by, ved doktor Schlanbuschs villa og Lille Hyggelighed. På billedet fra begyndelsen af 1900-tallet ses Schlanbuschs villa til højre og Lille Hyggelighed som det midterste af de tre huse. Det lille parkanlæg indgik sammen med villaerne i parkeringspladsen ved rådhuset og Buddinge rundkørsel.

Realregister:

bd. 1, folio247; bd. 5, folio219; bd. 31, folio 1

Brandtax:

prof. A, fax.nr. 52.7; 1395 (prof. 1800-1858); 4062.2 (prof. 1800-1858)

Hulegård Matrikel 18a

177?

Peder Nielsen

22/12-1777

Peder Larsen køber halvdelen af jorden
(Nordre Hulegård)

3/9-1781

Skifte som adkomst for Maren Nielsen f.
Jørgens datter på Søndre Hulegård

1781

Hans Larsen i ægteskab
med Maren Jørgensdatter

Matrikel 22a

7/5-1787

Mads Bastian

Matrikel 22a og 18

18/8-1791 +21/12-1801

Hans Larsen

8/9-1824

Søren Larsen

30/6-1858

S. Larsens enke

Ane Margrethe Hansdatter

28/10-1860

Lars Sørensen

4/7-1877

Hans Peter Hansen

11/7-1894

Anders Andersen

Matrikel 22a

18/11-1903

Proprietær N.G. Klamke

Matrikel 18

28/7-1915

Skifteudskrift som adkomst for fru
Karen Jensine Eigaard f. Andersen

28/7-1915

Revisor Kold-Christensen, gartner Vilh.
Kold-Christensen, bogholder J.M. Niel-
sen, muremester P.C. Jensen

13/12-1916

Gartner Vilh. Kold-Christensen sælger
sin anpart til muremester P.C. Jensen

17/1-1923

Skifteudskrift for P.C. Jensens enke
Hansine Kirstine Jensen f. Hansen for
½ af 18a m.fl.

(Søndre) Hulegård

Matrikel 22a Buddinge og 18 Vangede

Selve (søndre) Hulegård lå på nuværende Dyssegårdsvej 80 i Vangede, Gentofte. Gården havde både jord i Vangede og i Gladsaxe, men det var Gladsaxe-jorden, der var mest frugtbar.

Hulegård lå i Vangede på Hulkærvej. Den havde jord i Buddinge - oveni købet jord, der gav et godt afkast. Jorderne i Buddinge er det område, der i dag kaldes "Trekanten" fra Niels Finsens Alle til Erik Bøghs Alle mod Vangede. Ud til Søborg Hovedgade på hjørnet af Erik Bøghs Alle blev der i 1806 bygget et mindre, stråtækt hus, der blev kaldt Hulegårds-huset. Rygtet siger, at her en overgang var smugkro. 11862 var huset slidt op, og et nyt blev bygget i samme stil. Huset lå på Hovedgaden til 1914, hvor Gunnar Lundgreen rev huset ned og byggede en rødstensbygning med farvehandel i stueetagen. Foto: 1914.

Søndre Hulegård eller bare Hulegård lå i Vangede i Gentofte kommune på Hulkærvej. La Cour kan i sit værk om De danske gårde, 1. samling bind 4 berette, at der lå en nordre Hulegård på matrikel 17, mens søndre Hulegård på matrikel 18 i Vangede først omtales i 2. samling bind 4. Det var den såkaldt "søndre" Hulegård, der i en lang årrække havde jord i Gladsaxe. I følge samme La Cour var gårdens hovedbygning i grundmur og avlsbygningerne i bindingsværk. Alle bygninger var stråetækte.

Opindeligt var der kun en Hulegård, og den blev ejet af Peder Nielsen. Gården var på 55½ tdr. land. I 1777 solgte Peder Nielsen halvdelen af jorden til sin svigersøn Peder Larsen, og derved opstod betegnelserne "nordre" og "søndre" Hulegård. Peder Nielsen beholdt den søndre. Efter Peder Nielsens død i 1781 giftede enken sig snart med Hans Larsen, der i 1791 købte halvdelen af matrikel 22a i Buddinge og i 1801 den anden halvdel.

Hans Larsen ernærede sig både ved landbrug og ved privat bankvirksomhed og var ret velhavende. Sønnen Søren Larsen, der overtog gård og jorder i 1824, indvalgte i 1842 i det første sogneforstanderskab og dennes søn, Lars Sørensen, blev ligeledes en markant skikkelse i Gentofte, da han dels var sognefoged, dels medlem af Gentofte sogneråd fra 1865 til 1882.

Søndre Hulegårds Gentofte jord dækkede ialt 20 tønder land, men hartkornet var kun på godt to tønder. Jorden i Buddinge var mere frugtbar, for den blev vurderet til at kunne give et årligt udbytte på næsten fem tønder hartkorn og dermed fik Hulegård status som en mellemstor gård. Hartkornet, ikke arealet, var det, man betalte skat af.

På Hulegårds Buddinge jord, der i dag kaldes "Trekanten", ligger vejene Niels Finsens Alle, Jonas Lies Vej, Carl Blochs Alle, Vilhelm Bergsøes Alle, Erik Bøghs Alle og Genvej. På Søborg Hovedgade, der afgrænser området mod nord, blev der allerede i 1806 bygget et mindre, stråetækt hus, der blev kaldt Hulegårds-huset og som fungerede som bolig for Hulegårds markarbejdere. Huset, der lå Søborg Hovedgade 70, bestod af en forstue, stue og køkken. Udenfor huset lå en brønd. I 1862 var det gamle hus slidt op og et nyt blev bygget i samme stil, men lidt større. Huset blev revet ned af N.P. Lundgreens søn, Gunnar, i 1914 og i stedet opførte han en farvehandel.

Søborg Farve- og Tapethandel.

N.P. Lundgreens farvehandel og ejendom på hjørnet af Søborg Hovedgade 70 og Erik Bøghs Alle. Foto: 1923.

På hjørnet, hvor Hulegårdshuset og sidenhen Lundgreensejendommen lå, er der nu en parkeringsplads. Huset stod i vejen for Søborg Hovedgades udvidelse. Sammenlign billedet med det fra 1914. Bemærk især huset bag den gående person på Erik Bøghs Alle, man aner lige den villa, der tydeligt ses på billedet fra 1914. Foto: Lone Dam, 1999.

*Realregister (matr. 22a Buddinge):
bd. 1, folio 248; bd. 3, folio 219; bd. 30, folio 109
Realregister (matr. 18a Vangede):
bd. 1, folio 426; bd. 69, folio 121
Brandtax (22a Buddinge):
prat. A, tax.nr. 52.30; prat. E, folio 218; 271 (prot. 1800-1858)*

Søborghøj

Matrikel 24a Buddinge

Søborghøj Matrikel 24 a

8/11-1820

?

20/2-1822

Jacob Malmgreen

25/6-1826

Niels Nielsen

9/7-1828

Ole Pedersen

29/11-1843

Kurvemager Henrich Thies Aberhoff

25/1-1846

Peter Wittusen

13/9-1854

Murermester Hans Peter Schmidt

21/5-1857

I.M.C. v. Ahrentzen

31/8-1859

Christen Christensen

3/6-1863

Niels Jensen af Havsgaard

24/6-1868

Hjulmand Christen Fabritius de Tengnagel

30/11-1887

Carl Albert Fabritius de Tengnagel

11/1-1899

Kreaturhandler Chr. N. Narre

10/2-1915

Skifteudskrift for enkefru Johanne Vilhelmine Norref. Bentsen Wilmann (?)

10/2-1915

Eksportørerne William Hansen af København, Henrich Hansen af Kiel og kreaturkornmissionær Holger Hansen af København

20/1-1931

Arbejdernes Byggeförening af 1865

Søborghøj lå mellem Andersen Nexø vej og Kollektivhuset ved Høje Søborg. Den oprindelige gård brændte i 1822. Ejeren Jacob Malmgreen var ikke forsikret, så gården blev ikke genopført. Han solgte resterne til sognefoged Niels Nielsen fra Gentofte i 1826 og denne påbegyndte genopførelsen af gården, hvilket kom til at strække sig over endel år. Gården blev solgt videre tre gange fra 1826, og endelig omkring 1851 stod den færdig med murermester Hans Peter Schmidt som ejer. Den så ud som en almindelig gård, men blev mest omtalt som et sted, da det jo ikke var rigtige bønder men håndværkere o.l., der ejede den. Gården blev revet ned i 1948.

Søborghøj skimtes i baggrunden mellem træerne. Gavlhusene ligger på Andersen Nexøvej og er fotograferet fra havesiden. Helt til højre med en sti imellem opførtes rækkehusene på Søborg Park Alle samt kollektivhuset. Se desuden teksten til gården Høje Søborg, for flere oplysninger om gavlhusene.

I 1770'erne blev Buddinge udskiftet og 11 gårde flyttede ud på Buddinge Mark, men Søborghøjs jord lå omkring den gamle Buddinge landsby og gården blev derfor ikke revet ned og flyttet. Den oprindelige gård brændte imidlertid den 5. december 1822, hvilket sandsynligvis betød ruin for gartner Jacob Malmgreen, da det ikke var almindeligt at tegne brandforsikring på landet før 1800. Han genopførte i hvert fald ikke gården, men solgte den i 1826 til sognefoged Niels Nielsen fra Gentofte. Han påbegyndte genopførelsen af gården - en lang proces, der strakte sig over ca. 25 år.

Søborghøj blev i 1822 ikke omtalt som en bondegård, men som et sted, der blev opført med en stuebygning (nord-syd), der var 9 fag lang og 5 fag dyb, dels grundmuret og dels i bindingsværk. Bortset fra enkelte finesser såsom messing skilte og dørgreb blev dette stuehus opført som de almindelige bøndergårdes stuehuse. Gården fik i 1822 en bygning til stald, lade, karlekamre m.v. mod vest.

Bedre kornpriser og mere stabile forhold for landbruget i slutningen af 1820'erne åbnede mulighed for forbedringer og udvidelser af gården. I 1844 havde kurvemager Henrich Thies Aberhoff forbedret bygningerne, der stadig omtales som et sted - sandsynligvis fordi gården ikke blev beboet af bønder, men håndværkere o.l. Søborghøj mindede mere om et lyststed. Stuehuset var blevet udstyret med stuklofter og "Gipsede Vægge" og under den ene del af bygningen var en muret viktualiekælder. Foruden bygningen mod vest blev der opført en staldbygning mod nord med karlekammer, skærelø, hønsehus m.m. - der var med andre ord tale om en trelænget gård.

I 1851 ændrede stuehuset endeligt karakter, idet bygningen nu havde fået 10 fag og en skiffertækket, grundmuret kvist mod øst. I køkkenet var der kommet komfur og stegeovn samt spisekammer. Trappen op til kvisten og loftet var blevet flyttet fra bryggerset til forstuen og loftet var blevet udnyttet til 3 værelser. Overalt var der stuklofter og bræddegulve, og væggene var tapetserede eller kalkede. Endvidere var der blevet opført en veranda mod syd - en herskabelig bopæl for folk udenfor bondestanden.

Søborghøj lå, der hvor Høje Søborg og Søborg Torv ligger i dag. Kollektivhuset "Høje Søborg" blev opført 1949-51. Blokken til venstre for Søborg Hovedgade, kaldet "Høje Søborg li", blev bygget i 1956. Søborg Park Alle og sporvejssløjfen med linie 16 fra 1924 kom til at gå lige gennem Søborghøjs jorder, hvor der indtil ca. 1954 var kolonihaver. Mellem 1954 og 56 blev der bygget rækkehuse på jorden. Gården med tilhørende jorder blev i 1931 opkøbt af Arbejdernes Byggeforening af 1865. Gården blev revet ned omkring 1948.

Indkørslen til kollektivhuset ved Søborg Torv, omtrent hvor Søborghøj lå. Byggeriet blev opført i 1949-51.

Foto: Lone Dam, 1999.

Realregister:

bd. 1, folio 250; bd. 30, folio 239

Brandtax:

Prof. A, tax.nr. 1007 og tax.nr. 2366.2 og tax.nr. 3132, prot. E folio 221

Høje Søborg

Matrikel 25a Buddinge

Høje Søborg Matrikel 25 a

?

Ole Nielsen

20/6-1785

Christen Nielsen

10/1-1791

Christen Olsen

8/10-1845

Peder Madsen

29/6-1853

Claus Jørgensen

2/11-1892

Enke efter Claus Jørgensen

Mette Kirstine f. Pedersdatter

23/11-1892

Sognefoged Jørgen Carl Jørgensen

Matrikel 25 b og 25 c

24/8-1904

Gartner Jens Madus Knudsen

1/4-1917

Aktieselskabet Høje Søborg

Matrikel 25 et

25/11-1925

Johannes Nordby

29/10-1933

Slagtermester Ejler Jensen

29/7-1935

Sagfører Chr. Emil Clement

12/2-1943

Ansgarstiftelsen

Foto ca. 1910. De tre voksne i forgrunden er, Eva Knudsen, Jens M.Knudsen og tjenestepigen Bertha. Hunden Chok sidder foran og Eva og Jens M.Knudsens datter, Dagny, står forrest i billedet. Familien Knudsen ejede Høje Søborg fra 1904 til 1914 og drev gartneri på stedet.

Gården Høje Søborg blev revet ned i 1965 og Johanneskirken blev derpå bygget nøjagtigt der, hvor gården havde ligget. Kirken passer fint ind i byggeriet med de omkringliggende gavlhuse. Foto: Lone Dam, 1999.

Høje Søborg lå på Vandtårnsvej 7-9, hvor den katolske Johanneskirke ligger i dag. Høje Søborgs udstykning begyndte så småt efter 1904. Sognefoged Jørgen Carl Jørgensen ejede gården fra 1892 til 1904. Han solgte den til gartner Jens Marius Knudsen, som solgte et stykke jord fra til Gladsaxe kommune. Det blev nuværende Vandtårnsvej 42 ved Marienborg Alle, hvor kommunen opførte Gladsaxes første vandtårn i 1909. Tårnet stod til 1960.

I 1917 solgtes gården og jorderne til Aktieselskabet Høje Søborg, som forpagtede det hele udtil Johannes Nordby. Aktieselskabet bebyggede jorderne i 1924-25 med 73 ensartede gavlhuse i en etage og udnyttet tagetage på Vandtårnsvej, Marienborg Alle og Andersen Nexøvej. Gavlhuse blev tegnet af arkitekterne A. Gothenborg og J.L. Meulengracht, og alle huse vender gavlen ud mod vejen. Husenes ens præg gav bebyggelsen diverse tilnavne såsom Den engelske Landsby, Negerlandsbyen eller Indianerhusene. Selve gårdens bygninger, der nu lå på matrikel 25cf og havde 14 tdr. land tilbage, solgtes til forpagteren Johannes Georg Nordby i 1925. Han ernærede sig som vognmand og senere som brændselshandler. I 1933 solgtes gården videre til Ejler Jensen, hvorefter sagfører Chr. Emil Clement købte gården i 1935.

I 1943 købte Ansgarstiftelsen Høje Søborg og indrettede stueetagen til Set. Mikael's Kapel, fordi katolikkerne ellers skulle vandre til Sankt Antoni kirke i Brønshøj. I årene fra 1941 til 1943 havde man også holdt messer i en privat dagligstue på Daltoftevej 64 og i et kælderlokale på Carl Blochs Alle, som man havde lejet af sygekassen.

I Johanneskirken's 25 års jubilæumsskrift kan man læse følgende beskrivelse af gården Høje Søborg: „Stuehuset var stråetækt med 2 skorstene og med et rummeligt loft med vinduer i gavlene. Det låskråt på grunden i retning øst-vest og med indgang fra nordsiden. Her lod pastor Knud Ballin, der var sognepræst ved Sankt Antoni kirke, indrette Sankt Mikael's kapel i en stor stue, der senere blev udvidet. Indgangen var i østgavlen gennem en temmelig utæt trædør; gennem vinduerne mod syd kunne man se ud i haven, og modsat vinduerne stod der en stor, sort kakkelovn. I resten af huset boede en katolsk familie, der dyrkede haven og havde opsyn med kapellet”.

Lejligheden ovenpå kapellet var fem-værelses med køkken og toilet. Kapellet i stueetagen blev bygget om mange gange i årenes løb i forsøget på at udnytte pladsen optimalt. I 1964 blev lejligheden ovenpå kapellet nedlagt efter aftale med kommunen, fordi den var så nedslidt og dårlig, at den var uegnet til fremleje, og samme år accepterede kommunen, at gården blev revet ned for at give plads til en rigtig kirke. Gården blev derpå revet ned i 1965 og i stedet blev Johanneskirken bygget. Kirken der er bygget, så den falder i et med de omliggende gavlhuse, var klar til indvielse d. 18/3-1967 og havde både arkitekten Holger Jensen og byggemetoden fælles med folkekirken Søborgmagle kirke, der blev indviet året efter. Begge kirker er bygget med brug af frivillig arbejdskraft. Det var en udbredt og anerkendt måde at holde udgifterne nede og samtidig sikre sig, at behovet for byg-

geriet virkelig var til stede. Johanneskirken blev bygget udelukkende af frivillige, mens Søborgmagle kirke også gjorde brug af udlærte håndværkere.

Realregister:

bd. 1, folio 251; bd. 30, folio 254

Bygnings- og miljøafdelingens byggesagsarkiv

Katolsk Historisk Arkiv i Bispedømmet København: sager vedr.

Johanneskirken

Lokalplan 9. 16 fra 1987